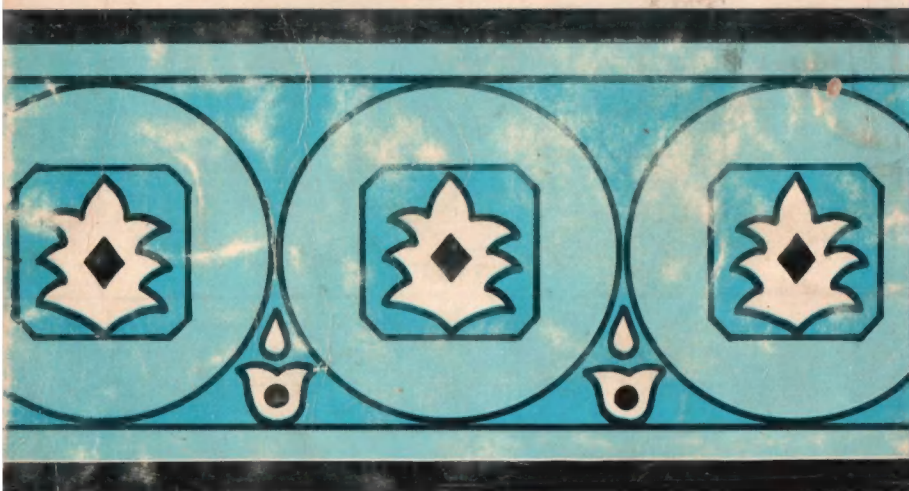

ديوان مير

مصنف:

میر غلام اللہ خان تالپر "میر"

ناشر:

بزمِ تالپر ادب، مورچھنگو - کنڑی

ضلع تریپارکر

سندھ

ديوان مير

مصنف

مير غلام الله خان تالپر

مرتب

پريتم ”پياسي“

ناشر

بزم تالپر ادب ”مور جهنگو“ ڪنري
ٿرپارڪر سنڌ

مصنف جا حق ۽ واسطا قائم

ديوان مير	ڪتاب :
مير غلام الله خان ٺالپر - مور جهنگو	مصنف :
ڊاڪٽر مير اسان الله خان ٺالپر	نگران :
پريتم ”پياسي“	مرتب :
بزم ٺالپر ادب ”مور جهنگو“	چپائيندڙ :
ڪنري ٿرپارڪر سنڌ	
نيو گرین پرنٽرس صدر حيدرآباد	چپيندڙ :
پهريون	دفعو :
شاعري	نوعيت :
هڪ هزار	تعداد :
آڪٽوبر 1990ع	اشاعتي سال :
40-00	ليمت :

DEWAN - MIR

Sindhi book of Poetry by

Mir Ghulam ullah khan Talpur “Mor Jhango”

Publisheed by Buzam Talpur Adab “MorJhango”

Kunri Tharparkar Sindh

”انتساب“

نالي ڪيم پنهنجي ٻياري ۽ محترم والد الحاج مير
احمد خان ٺالهر

سابق ايم - ايل - اي ▪
سابق پارليامينٽري سيڪريٽري
سابق صدر ٿرپارڪر لوڪل بورڊ جي،

مهاڳ

عموماً مهاڳ ڪنهن دانشور، وڏي ليکڪ يا وڏي شاعر کان لکايو ويندو آهي. اها احسن روايت بدستور قائم آهي ان هوندي به هي تعارفي حروف مان پاڻ لکي رهيو آهيان ان خيال کان ته منهنجو تعارف مون کان وڌيڪ ٻيو ڪير به بهتر نموني ٿيو ڪرائي سگهي. باقي رهي راه ۽ مشورو اهو ڪتاب جو هر قاري جنهن جي قابليت، ذوق، پسند ضرور مختلف هوندي سو جڏهن به چاهي پنهنجي راه جو اظهار ڪٿ به ڪري سگهي ٿو. هي ڪتاب ”ديوان مير“ غلام الله خان ٺالپر ”مير“ منهنجي ابتدائي ڪوشش آهي جنهن ۾ عام عروض جي غلطي کان انحراف ٿيو ڪري سگهجي ديوان جا تمام مرحلا مون پنهنجي ذاتي - پسند ناپسند ۽ ڪوشش تي استوار ڪيا آهن. منهنجي شاعري جو ڪوبه اڃان تڪ استاد ناهي بس شوق ۽ چند علمي ڪتاب ٿي رهنما رهيا آهن. ظاهر آهي ان قسم جي هر ڪوشش ۾ ڪي خاميون رهي ويون هونديون جن کي اڳتي درست ڪرڻ جو موقعو ملندو. منهنجي ولادت هڙهاڻ نيس شير سنڌ ستاره هنڌ ميرپور خاص جي آخري ٺالپر حڪمران مير شير محمد خان ٺالپر جي خاندان ۾ 1948ع-4-9 تي بمقام ڳوٺ مير شير محمد خان ٺالپر - ميرپور خاص ۾ ٿي. منهنجو خانداني شجرو هن ريت آهي. مير غلام الله خان ٺالپر ولد الحاج مير احمد خان ٺالپر ولد سرڪار مير حاجي عبدالله خان ٺالپر ولد شهزاده مير حاجي نبي بخش خان ٺالپر ولد

هـزهـاھ نيس شير سنڌ، ستاره هنڌ واليءَ ميرپور خاص مير شير محمد خان ٽالپر. ولد واليءَ ميرپور خاص مير علي مراد خان ٽالپر. ولد بانيءَ حڪومت ميرپور خاص ستاره جنگ مير ٺارو خان ٽالپر. شجره لکڻ جو مقصد هتي سڃاڻپ ڪرائڻ آهي نه ڪي پنهنجي وڏائي ۽ اعليٰ نسبي جو پرچار ڪرڻ آهي. هن ڪتاب جي ادبي افاديت چاهي عام ڪتاب کان مختلف نه به هجي ليڪن ميرپور خاص جي رائل فيملي ۾ هن نوعيت جو هي پهريون ڪتاب آهي هن کان اڳ ڪوبه صاحب ديوان ٽالپر ناهي. منهنجي ولادت هڪ اهڙي خاندان ۾ ٿي جت رب پاڪ جو فضل و ڪرم هر سو غالب هئو. جيئن ته آئون پنهنجي گهر ۾ پهريون اولاد هئس. انڪري منهنجي پالڻا وڏي ناز و نعم سان ٿي فقط منهنجي سار سنڀال لاه ست خادمائون رکيون ويون، والدين جي اهڙي شفقت محبت ۽ پيار ڀري نظر مونکي لاڳو رها، مغرور ۽ خود غرض بنائي ڇڏيو. منهنجي تعليم فقط انٽرميڊيٽ تڪ رهي مون پرائمري تعليم جي ابتدا پنهنجي محسن استاد رئيس الهداد خان مري بلوچ کان پنهنجي اباڻي ڳوٺ ۾ ڪئي. ان بعد سيڪنڊري تعليم ميرپور خاص جي گورنمنٽ هاءِ اسڪول ۽ حيدرآباد جي ”حمایت الاسلام“ ۽ نور محمد هاءِ اسڪول مان حاصل ڪئي ڪجهه وقت سچل سائنس ڪاليج ۾ بائلاجي سيڪشن ۾ ٽرهيٽس ليڪن مون تعليم مڪمل مسلم سائنس ڪاليج حيدرآباد ۾ ڪئي. بابا سائين جو خيال هئو ته اعليٰ تعليم حاصل ڪيان ڇا سندس نقش قدم تي هلي ايم-ايل-اي-ٿيان. پارليامينٽري سيڪريٽري ٿيان يا لوڪل بورڊ جو پريزيڊنٽ ٿيان، ليڪن مان شاعر ٿي ويس. مونکي فخر آهي ته آئون شاعر آهيان هڪ حساس فرد جو اگر چاهي ته پنهنجي تاثير سان زماني جي رڳ رڳ ۾ سرائيت ڪري وڃي، لطيف،

اياز ۽ سلاح بنجي وڃي، اڳر ايترو نه ته ان ڪاروان جي
 گرد سفر بنجي رهان مان اڄڪلھ پنهنجي ڪاروبار سان گڏ
 سماجي ۽ سوشل ڪم به ڪندو رهان ٿو ڊسٽرڪٽ ٿرپارڪر
 جي ڪائونسل جو ميمبر به آهيان. وسيع دوستيون آهن، دوست
 مون لاءِ سڀ ڪجهه آهن. ٿرپارڪر ۾ ٺالپر ڪاز لاءِ
 جدوجهد ڪرڻ منهنجي وندر به آهي. سخنوري مون 1963ع
 کان شروع ڪئي آهي. ۽ هي ڪتاب 1990ع ۾ شايع ڪرايو
 آيم. ان بعد ٻيو مجموعو ڪلام پيش ڪندس. جنهن ۾ نوان
 غزل - ڪافيون - بيت - دوهيڙا - قطعات ۽ رباعيون هونديون.
 مان شاعري ۾ جدت پسندي نٿي مڃئون ۽ موضوع جو ڦاٽل
 آهيان. ايندڙ ڪتاب وڌيڪ موزون ۽ جامع هوندو. مان آخر
 ۾ فقط هي عرض ڪندس ته هي ڪتاب منهنجي ابتدائي شعر
 تي مبني آهي. ڦارئين جي راه مون لاءِ لائق اصلاح هوندي.
 مان اوهان جي راه جو هر وقت انتظار ۽ احترام ڪندو رهندس.
 پريتم ”بياسي“ هڪ سٺو انسان نئون شاعر ۽ سيڪنڊري استاد
 آهي. ديوان جي ترتيب ڪار جي حيثيت ۾ هو منهنجو ٻانهن
 ٻيلي آهي. آئون سندس ٿورائتو آهيان جنهن منهنجو شوق وڌايو
 ۽ ان سلسلي ۾ مددگار رهيو.

دعاگو

مير غلام الله خان ٺالپر

”مور جهنگو فارم“ ڪنڌري ٿرپارڪر.

بسم اڪبر

آئون پنهنجي پهرين ملاقات ۾ ئي مير صاحب جي حسن سلوڪ جو گرويده بنجي ويس. ڪيترين ئي ملاقاتن ۾ مير صاحب سان شعر و شاعري بابت ڪچهريون ٿيون. انهي دوران مير صاحب پنهنجو مجموعو ڪلام جو مسودو ڏيکاريو، جو سندن ڪاروباري ۽ سماجي مصروفيت سبب ڇپجڻ ۾ دير پئي ٿيو. مون ڏسڻ بعد مير صاحب کي مشورو ڏنو ته هن ۾ تقريباً تمام رديف موجود آهن، جي باقي رهن ٿا مڪمل ڪيو ته هن مجموعي کي ”ديوان مير“ جي نالي سان شايع ڪرايو ۽ ان سلسلي ۾ مون ڪلام کي ترتيب ڏيڻ ۽ شايع ڪرڻ لاءِ مڪمل تعاون جو يقين ڏياريو مير صاحب پنهنجي مشورهه کي سچيو ۽ جلد رهيل رديف مڪمل ڪري ڏنا، جن کي مون ترتيب وار سٽ ڪري پريس حوالي ڪيو. جيئن ته آئون خود به پنهنجي اسڪول ڊيوٽي سبب مصروف هئس، ان هوندي به ڇپائي جي نگراني لاءِ ڪڏهن خود، ڪڏهن ڀاءُ ڇوٽرام کي موڪليندو هئس.

مون کي افسوس آهي باوجود ڪوشش جي، پروفنگ جون خاميون رهجي ويون. جن جي پورائي لاءِ ”پل نامون“ پڻ ڏنو اٿم. پڙهندڙ حضرات کي گذارش آهي ته، ديوان کي پڙهڻ کان اڳ ”پل نامي“ کي ضرور ڏسن.

ڪتاب بابت جيڪي مون کي لکڻو هو، اهو سڀ
ڪجهه مير صاحب پنهنجي مهاڳ ۾ لکي ڇڏيو آهي. مير صاحب
جو ڪلام بيحد خوبين سان ڀريل آهي ته تهڻيل ننگاري جو
به ڪمال آهي، پر هڪ ڳالهه جنهن لاءِ مير صاحب خود به
لکيو آهي ته ”علم عروض“ جون چند غلطيون ٿي سگهن ٿيون.
سي ڪنهن حد تڪ محسوس ٿين ٿيون. انهن لاءِ آئون ايترو
چونڊس ته هن ابتدائي ڪوشش ۾ انهن کي درگزر ڪرڻ ۽
اڳتي بهتري جي اميد رکڻ مناسب ٿيندو.

مون کي هن ڪتاب جي ڇپجڻ سان اها خوشي آهي
جو ميرپور خاص جي ماڻڪاڻي ٽالپرن ۾ اهڙو به ماڻهون پيدا
ٿيو جيڪو نه رڳو شاعر آهي بلڪ ”صاحبِ ديوان“ پڻ آهي.

منهنجي سامهون ٿرپارڪر ضلعي جي ڪافي شاعرن جا
مجموعه موجود آهن جن کي ڏسندي آئون چئي سگهان ٿو ته
مير صاحب اسان جي ٿرپارڪر ضلعي جو پهريون ”صاحبِ ديوان“
شاعر آهي. جا ڳالهه اسان لاءِ اعزاز جوڳي ۽ قابلِ فخر آهي.
هن دور ۾ جتي خبر ناهي ڇا مان ڇا ”اوت پٽانگ“ ڪلام
جا مجموعه ڇپجڻ پيا، مير صاحب جي ڪلام کي وري به
نيڪ فال سمجهجي ٿو.

هن کان پوءِ به مير صاحب جي ڪلام جا مجموعا
پيش ڪنداسون. کين دعا ڪيون ٿا ته، الله سائين اڃان به

قلم کي رواني بخشي، جيئن پنهنجي علم و ادب سان ڀلاري
پٺ ڏٺي جي سڀ کان پياري پون ٿرپارڪر جو مان مٿاهون
ڪري ۽ سندس قلم سنڌ جي ادب جي پيالن جي پيالن دور
ڪندو رهي.

دعا گو

پرستم ”پيالي“

پوسٽ آفيس صوفي فقير

وايا ديورو نارو ٿرپارڪر سنڌ.

صوفي فقير

آڪٽوبر 1990ع

اي ”مير“ ڪٿ ڪوڙين نه دٻوان ٺهي وڃن
تعاريف لک نه ايندي حسين محب يار جي

(رديف الف)

غزل

(خدا جي تعريف)

پنهنجي دامنِ محبت ۾ لڪايو مولا،
 غم الم آهي گهڻو مون کي ستايو مولا،
 عاصين جو نم اوهان ريءَ ڪو سهارو آهي،
 ٻيو ڪٿي آهي ڪنارو ته ٻڌايو مولا،
 ٿي خطا مون کان برابر آ خطا دار آهيان،
 مهر پنهنجي سان خطائن کي مٽايو مولا،
 هاڻ توبه ٿو ڪيان پنهنجي گناهن کان وري،
 هاڻ توفيق جو هٿ مون ڏي وڌايو مولا،
 ”مير“ مجبور ٿي لاچار ٿي پهتو آ ڏسي،
 ٻاجهه جي ان کي ڪا خوشخبري سڻايو مولا.

غزل

(حضور صلي الله عليه وسلم جن جي تعريف)

آڌار آ اڙين جو محبوب مصطفيٰ
محبوب آ مڙين جو محبوب مصطفيٰ.
ڪٿڙي ثنا حبيب خدا جي ويهي لکان،
آ نور اڪڙين جو محبوب مصطفيٰ.
ڪافي آهي حشر ۾ محمد رسول عربي،
وسيلو آهي سين جو محبوب مصطفيٰ.
هر غم جي دوا آهي صلوات محمد جي،
ڄڻ چند آ دلين جو محبوب مصطفيٰ.
اي ”مير“ شل نرازي انوار ڪرم سان،
شافِي آ عاصين جو محبوب مصطفيٰ.

غزل

هو چشم جفا ڪار نه غمخوار ٿئي ها،
 هي زندگي به مون کي نه درڪار ٿئي ها.
 مان ڪيترو خالي ۽ گم نام هجان ها،
 جي شوخ ڪڇ ادا سان نه پيار ٿئي ها.
 ڪٿ هئي پلا اسان جي دل جي گهڻي قيمت،
 جيڪر نه هن جي دل سان واپار ٿئي ها.
 هن کان سواءِ منهنجي جنون جو خدا هئو،
 نه درد لادوا هئو نه دلفگار ٿئي ها.
 اي ”مير“ هن سواءِ ڪٿ ننگ و نام هو،
 ڪٿ غم نصيب ٿئي ها درد آشڪار ٿئي ها.

غزل

هي رات ڪيئن ڪٽي ها، جيڪر نه تون هجين ها.
 ڪا ياد پئي ڦٽي ها، جيڪر نه تون هجين ها.
 ويٺو انگڻ تي آئون دروازي کي ڏسان ها،
 ڪا خاڪ پئي لٽي ها، جيڪر نه تون هجين ها.
 اکين مان اشڪ وهندا دامن کي ريج ڪن ها،
 ڪو زخم بچ چٽي ها، جيڪر نه تون هجين ها.
 وسري وڃي ها ڪاٺڻ، دنيا لڳي ها ڏاٺڻ،
 ڪو سور ٻيو سٿي ها، جيڪر نه تون هجين ها.
 بازي هسي محبت جي، رومن سان هي بغاوت،
 دنيا وڃي ڪٽي ها، جيڪر نه تون هجين ها.
 شايد مري وڃان ها، تو کان سواءِ جاني،
 هي اک نه ڪو پٽي ها، جيڪر نه تون هجين ها.
 دنيا جو درد ڏيئي سينو سڄو ڦٽيو آ،
 سو درد ڪيئن گهٽي ها، جيڪر نه تون هجين ها.
 هي ذهن ”سير“ جو بس هڪ وات ئي وڃي ها،
 هر ڳالهه پئي ٿي ها، جيڪر نه تون هجين ها.

غزل

عشق ۾ جيڪي نه ٿيا، آزار آخر ٿي ويا،
 برهم ۾ جيڪي نه ٿيا بيمار آخر ٿي ويا،
 ويو ڦٽي سڪ چين آخر ننڊ اڏامي وئي هلي،
 لوڪ ۾ جيڪي نه ٿيا لاچار آخر ٿي ويا،
 خون دل آخر مليو محبوب پنهنجي لب مٿي،
 سونهن ۾ جيڪي نه ٿيا سينگار آخر ٿي ويا،
 رات ٿي جاڳي ڪٿي ۽ ڏينهن جو تارا ڏٺا،
 درد ۾ جيڪي نه ٿيا ديدار آخر ٿي ويا،
 ٿي لٽا ويا تار تار اٿيا ٿيا سڀ وار وار،
 نيهن ۾ جيڪي نه ٿيا، نروار آخر ٿي ويا،
 دل ڪڇي دنيا تان وئي غم اٿو گهر ٻار جي،
 قرب ۾ جيڪي نه ٿيا ڪم ڪار آخر ٿي ويا،
 "مير" محبوبن وڃي آخر سڪي جو رو جفا،
 تـرت ۾ جيڪي نه ٿيا تيار آخر ٿي ويا

غزل

حسن وارا ٿڪي چڪا هوندا،
 زخم ڪيئي سهي چڪا هوندا،
 مون کي در در رلائي منهنجا پرين،
 منهنجو در در ٻڃي چڪا هوندا،
 جيئن هتي آهه مان ڀريان وينو،
 تيئن هو آهون پري چڪا هوندا،
 هي خطا عشق جي خطا آهي،
 هاڻ ان کي مڃي چڪا هوندا،
 مون کي الفت ۾ ”مير“ درد ڏئي،
 ڪيڏا بي چين ٿي چڪا هوندا،

غزل

زندگي بي مقصد و مهجور آھم تو کان سوا،
 هر طرح پر درد آ رنجور آ تو کان سوا۔
 تون نه آھين زندگي درڪار مون کي ناهي ٿي،
 هر خوشي کائڻ پيئڻ سڀ دور آ توکان سوا۔
 هي حسين پر شڪوه دنيا زهر وانگي ٿي لڳي،
 پور جوين ۾ بدن ٿيو چور آ توکان سوا۔
 هر خوشي جي بدلي غم هر لطف عيوض درد،
 مون سدا سهڻا ڪيو منظور آ تو کان سوا۔
 فصل گل ۾ دل جي حالت ديگران آهي پرين،
 ڏس وري ٻين جهليو پور آ تو کان سوا۔
 هي هوائي دشمن شايد آڏائي آ سڃڻ،
 "مير" اڄ ڪله خوش وٽي مسرور آ توکان سوا۔

غزل

تنهنجي چهري کي صبح زلفن کي شام سمجهون ٿا،
 اسان ته دنيا کي تنهنجو ئي نام سمجهون ٿا.
 شڪست سمجهون ٿا، جيڪر ڪرون ٿا نظرن مان،
 ۽ مرڪ تنهنجي کي پنهنجو انعام سمجهون ٿا.
 پنهنجي وٺا کي ٿا سمجهون فرص محبت جو،
 تنهنجي جفا کي محظ تلخ جام سمجهون ٿا.
 پنهنجي فغان کي ٿا سمجهون پنهنجي ڪوتاهي،
 تنهنجي سزا کي حسين گل جي لام سمجهون ٿا.
 اوهان جي اڳيان ٻيلا ڪنهن جي ڇا اميري آ،
 امان ته ”مير“ به تنهنجو غلام سمجهون ٿا.

غزل

ڪڏهن ته پورو اسان جو سوال ڪر سهڻا،
 ڪڏهن ته پنهنجي وفائن جو ڀال ڪر سهڻا.
 ڪڏهن ته مرڪي هليو آ آڱن اسان جي تي،
 ڪڏهن دل جي تمنا جو خيال ڪر سهڻا.
 ڪڏهن ته ناز ڪري زلف مون تي کولي ڇڏ،
 ڪڏهن ته منهنجي اميدن جو سال ڪر سهڻا.
 ڪڏهن ته منهنجي تڙپ کي ملي سڪون پيارا،
 ڪڏهن ته پنهنجي ڀرن سان حلال ڪر سهڻا.
 ڪڏهن ته ”مير“ جي محبت جو رک ڀرم سائين،
 ڪڏهن ته پورا تمنا جا خال ڪر سهڻا.

غزل

سوين شوق دل ۾ ڏسڻ جا رکون ٿا،
 ڪئي خيال من ۾ ملڻ جا رکون ٿا.
 زماني جي ديوار جي وچ ۾ آئي،
 اسان ذوق ان کي ٽڌڻ جا رکون ٿا.
 اچو نه اچو يار وس آ اوھان جي،
 تصور اوھان جي اچڻ جا رکون ٿا.
 ڪڏهن من وصل جو وري واءُ پيارا،
 فڪر دل ۾ تنهنجي ٿيڻ جا رکون ٿا.
 ڪڏهن ”مير“ وٽ محب مھمان ٿيندا،
 اسان ديب ٻاري اڱڻ جا رکون ٿا.

غزل

حوادث بي ڪران پاگل ڪيو آ،
 چوان ڪنهن کي ته مون سان دل ڪيو آ.
 پري نالم پئي جا يار هائي،
 چمن غارت انهي بلبل ڪيو آ.
 اسان جي بي زباني تي خفا آ،
 چوي دنيا پئي تو غل ڪيو آ.
 ڪنهن جي آفت بني آ زهر قاتل،
 انهي هر شوق ڏي مائل ڪيو آ.
 اسان جي ”مير“ وضعداري ڪي،
 ڪنهن جي صورت اچي سائل ڪيو آ.

غزل

اسان درد ۾ پڻ دعائون ڪريون ٿا،
 سهي سڀ جفائون وڻائون ڪريون ٿا.
 ڀلا درد دشمن ٿي آهي اسان جو،
 اچي ٿو ته ان جون ڳلائون ڪريون ٿا.
 وصل جون آميدون رڪي يار دل ۾،
 جدائي جون پوريون سزائون ڪريون ٿا.
 چئي نه پون زخم تنهنجي جفا جا،
 انهي خوف کان نه دوائون ڪريون ٿا.
 ٻڌي ”مير“ جون من پڪارون وٺين تون،
 انهي شوق ۾ بس صدائون ڪريون ٿا.

غزل

اڄوڪي زماني ۾ الفت ڪٿي آ،
 رڳسي محب آهن محبت ڪٿي آ.
 آهن درد دوڪا هيا سور سامهون،
 چن ٿي جا آهي حقيقت ڪٿي آ.
 سڪي دل ٿي جنهن ۾ي محبت لاءِ يارو،
 سا محبت ڪٿي آهي چاهت ڪٿي آ.
 آهي ڪوڙ جو ۽ ڪٽ جو زمانو،
 وفا جي حسينن کي فرصت ڪٿي آ.
 وٺي ”مير“ بنجي دغا دوستي آ،
 ڪجهين ۾ الفت جي عادت ڪٿي آ.

غزل

مرڪ تنهنجي ۾ ٿيا فاصلا ڇو ڀلا،
 پيار ۾ هي بم ٿيا سلسلا ڇو ڀلا.
 ڪول اڪڙيون غزالي اي سهڻا سڄڻ،
 تو تغافل سان ڪيا زلـزلا ڇو ڀلا
 وعدا پنهنجا آخر ڀريا ڇو نه اڄ،
 ڄڻ ته پاڻي تي ٿيا بلبلا ڇو ڀلا.
 وئي وئي پاڻ کي ڪهڙي مجبوري آ،
 ڪيئي درپيش ٿيا مرحلا ڇو ڀلا.
 ماڻهن کي لڳو ٿي وڏو ڀوڳڻ اڄ،
 ڄڻ انهن لاءِ ٿيا مشغلا ڇو ڀلا.
 تنهنجي آغوش ۾ هو رهيو ”مير“ اڄ،
 چئو طرف ٿيا ڪئي غلغلا ڇو ڀلا.

غزل

هاڻي هجر جو حال ٻڌائڻ بسم ڏکيو آ،
 ليڪن درد دل کي ڊپائڻ به ڏکيو آ.
 گمنامين کان خوف وٺي ٿو گهڻو مگر،
 رسوائين ۾ پير کي پائڻ بسم ڏکيو آ.
 دهليز محبت تي قدم شوق جو رکي،
 هاڻي انهي کي پويان هٽائڻ به ڏکيو آ.
 پابند ڪڏهن جا دل نه رهي رسم وراه جي،
 آواره ان کي راهه تي لائڻ به ڏکيو آ.
 ناهي فقط هي غم ته ويو ”مير“ هو پلجي،
 غم آ ته ستمگر کي پلائڻ بسم ڏکيو آ.

غزل

درد چاريندي شام گذري آ،
 توکي ساريندي شام گذري آ.
 رات جو حال ڪهڙو توکي ڏيان،
 مون کي ماريندي شام گذري آ.
 سور ڪهڙا شبِ فراق جا چئون،
 نير هاريندي شام گذري آ.
 ڇا ڪندين هاڻ حشر رات پرين،
 هانءُ ڏاريندي شام گذري آ.
 نو سواھ شرابِ شوق ڪٿي،
 زهر پياريندي شام گذري آ.
 نو سواھ ڪٿي سما "مير" جي شام،
 وير واريندي شام گذري آ.

غزل

نہ گل ۾ آهي خوشبوء نہ سج ۾ روشني آ،
 تـو کان سواءِ اهڙي حالت ۾ زندگي آ.
 نہ ڪو نامبر ملي ٿو نہ ئي بادر صبا گذري ٿي،
 تو کان سواءِ سڀ جي مون سان ٿي دشمني آ.
 ڇا حال چوان توکي محبوب جدائي جو،
 سڀ حال جي اڳيئي توکي تـم آگهي آ.
 بي چين نظر آهي بي چين فڪر آهي،
 هر سوچ بي يقين آ هر ڳالهه بي وسي آ.
 هي ”مير“ سواءِ تنهنجي هين زندگي ٿو گهاري،
 ڇڻ هر فني جي هن سان ٿي ويئي دوستي آ.

غزل

— روز ۾ هجر ۾ به راحت آ،
 غم ئي غم آ خوشي کان فرمت آ.
 تنهنجي الفت جو تير اهو آ،
 زخم هر هڪ سان ئي محبت آ.
 نالو ڪٿ هئو اسان جي هستي جو،
 ئي جنون ۾ اسان جي شهرت آ.
 داغ اهو فراق جا دل تي آهن،
 چئن گلن سان پري ڪا جنت آ.
 زلف جا پيچ چئن عدن جون گليون،
 ڪيڏي خوشبوءِ آ ڪيڏي فرحت آ.
 ”مير“ غم به سندس وڻي ٿو گهڻو،
 هن سان هر طرح جي ئي نسبت آ.

غزل

لبَن سان ملائي ويو لال لب آ،
 جنون جو اهو ئي ته تازو سبب آ.
 سچن سال مورهن ۾ آ پير پاتو،
 قيامت آ برپا غضب ٿيو غضب آ.
 ٽي تقريبن تازي ملڻ جي مٺي مان،
 ٽي اپريل نئون به اڄوڪي عجب آ.
 هو مهتاب بنجي اڱڻ تي اچي ويو،
 چراغان چراغان مموري ٿي شب آ.
 اسان ”مير“ قلمن تي سر آ جهڪايو،
 اڳيان يار جي ڇا حسب آ نسب آ.

غزل

وصل وارن منجهائي ماريو آ،
 من مون ورنه گهڻو ڌٽاريو آ.
 رشڪ کائي نه ڪيئن دل منهنجي،
 چنڊ ڪنهن بام تي آپاريو آ.
 ڪاش تيئن منهنجي زندگي سنوري،
 سهڻي جيئن زلف کي سنواريو آ.
 ڇا بلا هجر ڇا آفت آ وصل،
 مون گهڻو بحث ان کي ٿاريو آ.
 جو ڪڏهن ”مير“ نه پئي وسري سگهيو،
 سو وڏي وير مون وساريو آ.

غزل

ايدڻو ياد توکي ڪريان ٿو پيارا،
 جيڏا عرش تي هي ڏسين ٿو ستارا.
 ايدڻو ياد منهنجي اندر ۾ تون آهين،
 جيڏا ڪنهن مٿي تي آهن وار ڪارا.
 ايدڻو ٿو وٺين مون کي محبوب منهنجا،
 جيڏا ٿا وٺن وٽ هستي نظارا.
 ايدڻي آس آهي، مٺي لاه تنهنجي،
 ٻڌل جيئن ڪو چاهي ندي جا ڪنارا.
 جيئن طوفان ۾ لهرون ۽ آرڙهه ۾ گرمي،
 تيئن آهن اوهان لئي اندر ۾ اويارا.
 جيئن تازو ٿري لاه پريشان آهي،
 جيئن پاڻي ري ماهي پري ٿي شوڪارا.
 ايدڻو ”مير“ ساري ٿو سهڻا اوهان کي،
 جيئن برسات سارين سانگي ويچارا.

رديف ”ب“

غزل

رخ روشن ٿا چمن واه زلفن جا نصيب،
 قريب لب ٿا رهن واه گلن جا نصيب.
 اسان ته خاڪ نقش پا به ٿي نه سگهياسين،
 اوهان جهوڙي ۾ هنيا تن واه گلن جا نصيب.
 اسان منسوب نه ٿياسين اوهان مان يار ڪڏهن،
 ڀيٽ تنهنجي ۾ رهن ٿا سروسمن جا نصيب.
 اسان کي ديد نه تنهنجي نصيب ٿي دلبر،
 اڳڻ تي آئين گهمي ٿيا صحن جا نصيب.
 اسان کي سهڻا مقدر آه و درد مليا،
 اهي ئي ”مير“ هميشه ٿيا عاشقن جا نصيب.

غزل

وري بدگمانِي جو ڪهڙو سبب،
 هي نئي مهرباني جو ڪهڙو سبب.
 ڪرڻ چاڪ آيا حزين دل کي آڻيو،
 ايڏي جانفشاني جو ڪهڙو سبب.
 وري زخم ڇو ٿا ڏيو چاڪ دل تي،
 انهي ٻي نشاني جو ڪهڙو سبب.
 وري سر ملايو ٻيا ڇو عدو مان،
 انهي هم زباني جو ڪهڙو سبب.
 وري ياد آيو آهي ”مير“ ڇا لئي،
 انهي قدرداني جو ڪهڙو سبب.

غزل

آهون دانهون ڪري آپاري شب،
 توبه توبه ڪري گذاري شب.
 رات پر غم جو درد جو احساس،
 ڪيڏي بي درد هئي سا ڪاري شب.
 جنهن جي هڪ هڪ گهڙي قيامت هئي،
 زهر جو ڍڪ ڪري آتاري شب.
 هاڻ ڪو چنڊ ڪو نم تارو آ،
 رات پر مون سڄي نهاري شب.
 ”مير“ هي رات عجب رات هئي،
 ڄڻ ته دشمن ڏني اڌاري شب.

رديف "پ"

غزل

ڪئي دشمن پچار آهي وري ڦرڪي پيو اڃ پڻ،
 خزان بعدر بهار آهي وري ڦرڪي پيو اڃ پڻ.
 اچي پيو قافلو شايد غمر هجران سندو يارو،
 طرف هر هڪ غبار آهي وري ڦرڪي پيو اڃ پڻ.
 ڪٿي هو بدگمان ٿي اڃ ته نه مون کي ڇڏي ويو آ،
 نظر ٿي اشڪبار آهي وري ڦرڪي پيو اڃ پڻ.
 دڪان دل جو مالڪ ڇا وڃي پيو شهر پنهنجي مان،
 ڇو ويران ٿي بزار آهي وري ڦرڪي پيو اڃ پڻ.
 اسان ترڪر محبت "مير" ڪئي آهي ته پوءِ ڇا لٿي،
 هي ڪنهن جو انتظار آهي وري ڦرڪي پيو اڃ پڻ.

غزل

سچڻ ڪلفت جي شيري کان چڱي محبت جي آهي رڀ،
 پلائڻ کان منسا تنهنجي مني دعوت جي آهي رڀ.
 گهڻا شه زور شهزادا ٿڪا دعوت ڏسي سون ڪري،
 قبولي يار مون تنهنجي سدا الفت جي آهي رڀ.
 پلي ڪو سادگي پنهنجي منجهان سمجهي ڪم نه سمجهي،
 جدائي هجر کان بهتر سچڻ قربت جي آهي رڀ.
 وفا جي جنهن ۾ آ خوشبوءِ حيا جي چاشني آهي،
 سٺي سڀني طعامن کان اها رغبت جي آهي رڀ.
 تڪبر آ رڍا آهي جتي اچي ”مير“ نفرت آ،
 لڳي ان بادشاهي کان چڱي غربت جي آهي رڀ.

غزل

سوچ تي هر گمان تي آهي آپ،
 دل جي ويران مڪان تي آهي آپ.
 آه تي ڇو خفا ٿيو آهين،
 ڏس ته هو آسمان تي آهي آپ.
 ان سان دنيا جو ڪارخانو هلي،
 ٿي حاوي جهان تي آهي آپ.
 ان ڪري پئي فغان اندر مان اٿي،
 ٿي غالب فغان تي آهي آپ.
 ”مير“ ان لاءِ پيو نظارو وٺي،
 تي طاري سمن تي آهي آپ.

رديف "پ"

غزل

زماني جا سهڻا دغاباز سڀ،
 حسين ٿيا هتي جا جفا باز سڀ.
 مان ڪهڙا ادائن جا نالا وٺان،
 ٿي قاتل اسان جا پيا ناز سڀ.
 هي اکيون هي ابرو هي زلف هي لب،
 ٿيا دل جهڻ لئي آهن باز سڀ.
 ٿي مڃنون وياسين اسان عشق ۾،
 رسي ويا اسان ڪن ادا ساز سڀ.
 اسان "مير" الفت گهڻي ٿي لڪائي
 کلي پيا زماني تي هي راز سڀ.

غزل

منهنجو دلبر سدا آهي اڻ لپ،
 مون آ ڳوليو صفا آهي اڻ لپ.
 هو ته ويجهو آ ويٺو ساهم اندر،
 پر ڦو ڄاڻي خدا آهي اڻ لپ.
 غير وفا دم بم دم پيو ٻڌجي،
 پر هتي دلربا آهي اڻ لپ.
 هون ته دنيا ۾ پيار سستو آ،
 پر هتي ڦسي وفا آهي اڻ لپ.
 ”مير“ جرم وفا تي هو آ خفا،
 هن جي اهڙي سزا آهي اڻ لپ.

غزل

ڏکيا مرحلا ٿيا جدائي ۾ سڀ،
 اهي روڳب آهڻ وفائي ۾ سڀ.
 آيو وات ۾ آ ڪليجو اسان جو،
 اهي معجزا ٿيا جفائي ۾ سڀ.
 طرفدار منهنجو رهيو ڪو به ناهي،
 ويا ٿي اوهان جا خدائي ۾ سڀ.
 برائي چڱي هئي بري هن جهان ۾،
 ٿيا هي ڪرشنا پلائي ۾ سڀ.
 اسان ”مير“ صلح و صفائي رکي آ،
 پيا يار ڏسجن لڙائي ۾ سڀ.

رديف ”ت“

غزل

تنهنجو پيار ۽ منهنجي محبت،
 ديس تان قربان پنهنجي چاهت.
 هاڻ نم مل ڪنهن هوڻل تي تون،
 ڀلجي وڃ سا پهرين الفت.
 ”شاليمار“ جي ڪيفي جي اچ،
 سا نم رهي آ ساڳي رنگت.
 ڪيئن ملون ڪنهن پارڪ ۾ جو،
 ٻاهر گولين جي آ وحشت.
 ڪرفيو جي قانون اندر اچ،
 قيدي آهي ٿي هر قسمت.
 هاڻ نم اڇيان ان راهن تان،
 خطرو آهي سهڻا ٿيو جت.
 تنهنجي منهنجي شهر جي ”مير“،
 ابتر ٿي وئي آهي حالت.

غزل

زندگي ڀر نه وساري ٿو سگهان رات جي رات،
 ڪنهن محبوب مسيحا سان ملاقات جي رات.
 هاءِ ظالم جو ڪاڻي پيار مان پاڪر پائڻ،
 دل ۾ طوفان اٿاريو انهي جذبات جي رات.
 وصل جي تيز مهڪ ۽ ٻي خوشبوءِ،
 دل کي پاگل ڪندي لمحات جي رات.
 هو ڊڄي ڳوڙ کان سيني مان لڳو،
 واه سانوڻ تنهنجي برسات جي رات.
 ”مير“ اڄ واعدا وفا جا پريا،
 ٿي عجب ڪرم و ڪرامات جي رات.

غزل

وفا ۾ مون کي ائين يار ڏني آهي شڪست،
 خزان کي جيئن ته بهار ڏني آهي شڪست.
 وٽان سرور ۽ مغرور ٻيو زماني ۾،
 ڪم رنج و غم کي قرار ڏني آهي شڪست.
 ترڪ الفت کي ڪيئن ناصح چئو مڃان،
 ڪم نفرتن کي وري پيار ڏني آهي شڪست.
 هي ڇڏي هلي گلي هي حسين بام و حصار،
 وري صحرا کي ديوار ڏني آهي شڪست.
 اي ”مير“ پنهنجي جنون کي غمن کي سودا کي،
 اچي اڱڻ تي اکين ٽار ڏني آهي شڪست.

غزل

وڻا جي راهه تي نه ڪر عجلت،
 حسين بلا مان نه ڪرڪا محبت.
 عشق ۾ درد ئي چڱو آهي،
 تون سکن ماڻ رک نه ڪا صحبت.
 ڪاش رشتو اهو ئي راس اچي،
 روح وارن سان چڱي آ رغبت.
 جنهن ۾ شهر عدو جو ديرو آ،
 ان شهر سان به چڱي آ الفت.
 ”مير“ ڪيڏو جهان کي سمجهايون،
 ڳالهه هڪه ۾ وئي ٿي حيرت.

رديف ”ت“

غزل

نظر اوهان جي چڪي چئي آت آت،
 بزم ۾ آهي لڳي پئي آت آت.
 ڇا ڪرين پيو هتي اڪيلو تون،
 اٿي ساري سنگت آ، وٺي آت آت.
 حسن وارن جي لت لٽان ٿي پئي،
 ڪجهه نه آهي ته دل ڏئي آت آت.
 تون وفائن تي ڪهڙو نماز ڪندين،
 اهڙا آيا ويا ڪئي آت آت.
 اي ”مير“ اهڙي بزم ۾ ڇو وهين،
 خلاف دل دماغ پئي آت آت.

غزل

چمن ۾ آهي خزان ۽ بهار ناهي ڪٿ،
 قرار ڳولي ٿڪاسين قرار ناهي ڪٿ.
 مهاندا منهنجي مني جا صفا الڳ آهن،
 ڏٺاسين يار ڪئين منهنجو يار ناهي ڪٿ.
 اسان جي مجنون ٿياسين دشت آيو اڳيان،
 ڪٿي ته سر کي ٿڪايون ديوار ناهي ڪٿ.
 وفا نه آهي ڪٿي ۽ نه ڪٿ ادا آهي،
 اکين جي آڏو اکين جو ته ٿار ناهي ڪٿ.
 اي ”مير“ پيار جي بدلي دلين ۾ پاپ آهي،
 چون ٿا پيار جهين کي سو پيار ناهي ڪٿ.

رديف ”ت“

غزل

ڦسڻ ۾ اچي پيو زمانو آلت،
 ڪهاڻي آلت ۽ فسانو آلت.
 اوهان ڪونه چاهيو مٺا وڃي ٿيو،
 ٿيو يار تنهنجو بهانو آلت.
 ڪٿي دل ڪٿي يار تنهنجو جگر آ،
 نـم هڻ يار اهڙو نشانو آلت.
 عجب دل جي دولت هئي هن جهان ۾،
 ٿيو لت لـٽان ۾ خزانو آلت.
 اسان ”مير“ جنهنڪي مقدر ٿي سمجهيو،
 ٿيو يار جاني يگانو آلت.

غزل

محب جي فراقن سندا دل ۾ ڪئي ڦٽ،
 ورونه جي وراڪن سندا دل ۾ ڪئي ڦٽ.
 ملي ٿو نم محبوب نم دل ٿري ٿي،
 پنهنجي دانهن واکن سندا دل ۾ ڪئي ڦٽ.
 عقابي اکين جون ڪهاڻيون چئون ڪهڙيون،
 سندن زخم چاڪن سندا دل ۾ ڪئي ڦٽ.
 اچون ٿا گلي ۾ ۽ موٽي وڃون ٿا،
 انهي بند تاڪن سندا دل ۾ ڪئي ڦٽ.
 اسان ”مير“ ڪنهن کي قصا هي ٻڌايون،
 ته ٿيا ڦارون ڦاڪن سندا دل ۾ ڪئي ڦٽ.

غزل

جهان جا هي ڏينهن چار آهن آڻي لت،
 مزا چند ڏينهن يار آهن آڻي لت.
 جواني جون شامون اڃان رنگ ۾ هن،
 پريا پيا هي بازار آهن آڻي لت.
 پسايو پرين يار جلوو آ جاني،
 گهڙي دم جا ديدار آهن آڻي لت.
 ڪڏهن لب تي لالي ڪڏهن وار ڪارا،
 حسينن جا سينگار آهن آڻي لت.
 عجب "مير" سودا هتي ٿي وڃن ٿا،
 ورونهه جا هي واپار آهن آڻي لت.

”رديف ٺ“

غزل

وفا جي بدلي ۾ جفا ٿي ڏئي وٺ،
 ڏئي وٺ تون بس ڳلائي ڏئي وٺ.
 اسان کي محبت جي سهڻي خطا ٿي،
 اي سهڻا سچن تون سزا ٿي ڏئي وٺ.
 اسان لاءِ سهڻا اوهان وٽ اکر ڪا،
 جزا جي نه آهي خطا ٿي ڏئي وٺ.
 اسان کي سچن توسان ڪرڻو آ سودو،
 ڀلائي جي بدلي برائي ڏئي وٺ.
 اسان ”مير“ آهيون اسان کي ڇا پرواهه،
 ڀلي تون عدو کي خدائي ڏئي وٺ.

غزل

هو ڪندو اعتبار اسان تي نيٺ،
 ورنڊو هن جو پيار اسان تي نيٺ.
 هيل ڀل ظلم ۽ جفائون ڪري،
 رحم آڻيندو يار اسان تي نيٺ.
 اڄ خزان آهي ته گلا ڇو ڪيون،
 ڪڏهن ورنڊو بهار اسان تي نيٺ.
 ڏسجي تڙپائي ڪيس تڪ ٿو فراق،
 ايندو هي آخر قرار اسان تي نيٺ.
 ”مير“ ڪيڏو به خوش نه ٿي تون ٿي،
 ايندو برهم بار اسان تي نيٺ.

”رديف ث“

غزل

ڪنهن جي الفت ۾ ديوانا ٿيا عبث،
 هوش ڏسندي ئي روانا ٿيا عبث.
 ڪير آهي جو نچائي ٿو وفا،
 خلق ۾ ڪيڏا فسانا ٿيا عبث.
 دل جي ڏين ها ته شروع کان ڏين ها،
 هاڻ ڏين ٿو ته بهانا ٿيا عبث.
 دل ته پهرين نظر ۾ ئي گهائيل،
 يار جا ڪيڏا نشانا ٿيا عبث.
 بي وفا يار مان وفا ڇا ”مير“،
 قول ڪيڏا نه سھانا ٿيا عبث.

رديف ”پ“

غزل

حسن وارن سان دل وڃي ٿي هي
 خوف ڪهڙو ڪرين انهي ۾ ڊپ.
 منهن مٿن غير سان مناسب آهي،
 تير نازڪ نگاهه جا تون جهپ.
 حسن جي در تان اهو ڪاهي آ،
 لوي ڇڏ ٻياري جي گهڻي آ لب.
 تون ڪسڻ سان ڪمال ويندو ڪر،
 عشق جو آهي جي مٺو اڄ ڪپ.
 ”مير“ محبوب جا اکين تي انگل،
 سوز سينهي ۾ تون سمورا ڏپ.

غزل

اوهان جي وفا جو هميشه آهي ڪپ،
 اوهان جي عطا جو هميشه آهي ڪپ.
 نه گهرجي سخي ڪو اوهان کان سوا،
 اوهان جي سخا جو هميشه آهي ڪپ.
 نه آهي اوهان ري ڪٿي چونڪارو،
 اوهان جي شفا جو هميشه آهي ڪپ.
 تون ئي دارون آهين منهنجي درد جو،
 درد کي دوا جو هميشه آهي ڪپ.
 عجب "مير" آبي بها هي خزانو،
 مون کي ٿي دعا جي هميشه آهي ڪپ.

رديف ”ج“

غزل

توسان ڪهڙي ڪريون منا ڪا هج،
 ڪهڙي پوري آ ٿي ٻڌا ڪا هج.
 جيئن ڪرم غير تي اسان تي به ڪر،
 ٻي ڪريون ڪهڙي اڃ جدا ڪا هج.
 رحم رائل ٻوي ٿم مرڪي اڃ،
 مڃ اها نالي تون خدا ڪا هج.
 تون ڪرين عهد وفا يار وري،
 ٻوري منهنجي ٿئي اها ڪا هج.
 ”مير“ ڪڏهن شڪر صبر پڻ ڪر،
 ڇا لئه هر هر ڪرين سدا ڪا هج.

رديف ”ج“

غزل

وڃن درد ۽ ڪا دوا ٿي پئي اڃ،
 حسين جو وعدو وفا ٿي پئي اڃ،
 اچي مون سان ڪن هو رهاڻيون ڪهاڻيون،
 ۽ مون کان حسين ڪا خطا ٿي پئي اڃ،
 هڻن درد منهنجي تي مهر وفا هو،
 سندن بوسو مون کي عطا ٿي پئي اڃ،
 حسين جي دل ۾ اچي رحم جيڪر،
 وري مهربان جي خدا ٿي پئي اڃ،
 اسان جي تم ساڳي تمنا آ ٿوري،
 هو مرڪي اسان تي فدا ٿي پئي اڃ،
 اچي ”مير“ مرڪي گلي ساڻ لائين،
 اڳر بار ساهي دعا ٿي پئي اڃ.

غزل

دلبر ڪڏهن ته منهنجي آهه و فغان کان ڊڄ،
 هن دل اندر جو آهي آتش فشان کان ڊڄ.
 ڇو درد ڏين ٿو دل کي دلبر سبب سوا،
 مظلوم محبت کان ۽ بي زبان کان ڊڄ.
 جو بي ضرر بظاهر ليڪن وڏي بلا آ،
 اندوه و غم جي بادل هن بي ڪران کان ڊڄ.
 حسرت به ڪڏهن سهڻا وحشت ٿيو پئي ٿي،
 ان لاءِ هر گهڙي تون دل بدگمان کان ڊڄ.
 هن ”مير“ کي اي سهڻا نه ايترو ستا تون،
 فطرت جي انتقام ڪنهن ناگهان کان ڊڄ.

رديف ”جهه“

غزل

واهم جو يار ڏنو آهي وجهه،
 سهڻي سرڪار ڏنو آهي وجهه،
 مرڪي مرڪي اڳڻ تي آيو آ،
 دوست دلدار ڏنو آهي وجهه،
 قرب جا قول اڄ هو پاريندو،
 محب منمنار ڏنو آهي وجهه،
 دير تڪ دلربا ڏيندڙ ڏئي،
 سونهن جي سردار ڏنو آهي وجهه،
 ”مير“ هر دم هو مهربان رهي،
 مون کي هر وار ڏنو آهي وجهه.

رديف ”ج“

غزل

دلبر درد ٿو ماري منهن ته ڏيکاري وڃ،
 سڪ ۾ سڪان ٿو سهڻا سرڪ ٻياري وڃ.
 سوچي سوچي دلبر دل آ ديواني ٿي،
 اڇ ۽ اڇي تون منهنجا هوش آڏاري وڃ.
 مون کي مزو آ منڙا تو لاءِ تڙپڻ ۾،
 اڪڙيون يار عجيب اڇي تون آلاري وڃ.
 قرب اوهان جي آهي سڄڻ وڃ سير ڇڏيو،
 هاڻ اڇي ڪو حبيب اتان تون اڪاري وڃ.
 ”مير“ وٽي ٿو ماندو تنهنجي مرڪڻ لاءِ،
 نالي خدا جي نرسل مرڪي نهاري وڃ.

غزل

رهم نم گهڻو هڪ جهات ڏسي وڃ،
 اڪڙين جي برسات ڏسي وڃ.
 تنهنجي اڪڙين پيارين پيارين،
 جا آ ڏني سوغات ڏسي وڃ.
 تنهنجون خوشيون توکي مبارڪ،
 غم وارن جي رات ڏسي وڃ.
 ڪيئن ڪنو نم آ دردِ جدائي،
 ڪيئن ڪيو آهي ڪات ڏسي وڃ.
 پل ۾ ماري پل ۾ ٿي جياڙي،
 عشق جي ڏاڍي ذات ڏسي وڃ.
 "مير" جيئي بي جان و جگر پيو،
 ذاتر جي هي ذات ڏسي وڃ.

رديف "چ"

غزل

پڇي آس دل جي پرين يار اچ،
 ڪريون يار ڏاڍا ويهي پيار اچ.
 نه ايندين جي سهڻا نه هي رات ويندي،
 ڪري هار جاني ۽ سينگار اچ.
 ڀلي پوءِ وڇوڙي جو ڪر وار مون تي،
 هلي هوت مون وٽ تون هڪار اچ.
 سڄي عمر ساري ٿڪو يار آهيان،
 ڪريون دوست دل ساڻ ديدار اچ.
 ورونهه ۽ وڇوڙي منجهايو آهي "مير"،
 حسين هاڻ مڃ تون هنين هار اچ.

رديف "ڇ"

غزل

ڪري ياد ڪنهن کي اي دل تون وري لڇ،
 مٿان درد تنهنجا وڃن هي ٺري لڇ.
 ڪٿي ترس تو تي پرين ڪائي پرڇن،
 ڪري درد دانهون سڄو ڏينهن چري لڇ.
 جي خاموش ٿيندين ته خامين تون رهندين،
 بري آ برهم جي ڏکي هي چري لڇ.
 نه سوچون سڌون ڪر سڄڻ کان سوا،
 سوا سوز الفت نه ڪنهن جي سري لڇ.
 ڪري "مير" ڪهڙيون جدائي جون ڳالهيون،
 تون سمجهين ٿي ساري حقيقت ذري لڇ.

رديف "ح"

غزل

ڪريون شان احمد جي هر دم مدح،
 وڃائي دلين جا ٿي سڀ غم مدح،
 اڃا ڪو پريشان ڇو آهي ٿيو،
 ٿي ڏاڏل ڪري ڪيئي ظلم مدح،
 اچي دوستو درد ڪو سامهون،
 ته گڏجي پڙهو سڀ ٿي باهم مدح،
 اڳر دل کي زندهه ٿو چاهين رکڻ،
 ته اي يار پڙهندو رهم پيهم مدح،
 گهڻا "مير" هٽا هلائي ٿڪس،
 پنهنجو درد دارون ٿي ڄاڻم مدح.

غزل

ايئن بدلجي نه وڃ يار موسمن جي طرح،
 اڪيون نه ڦير سڄڻ سائين تون رتن جي طرح.
 اسان جي پيار ڪيو ا ته پاپ ڪهڙو ڀرين،
 سزا نه ڏي تون اسان کي هين ملزمن جي طرح.
 اسان جذباتِ محبت ۾ ڪئي خطا هوندي،
 نه ٿي تون لال اسان تي پنهنجي ڳلن جي طرح.
 ڪڏهن ته ناز ڪري محب مل اچي مون سان،
 پري ۽ دور نه ٿي سرو ۽ سمن جي طرح.
 ڪڏهن ته ”مير“ جا محبوب واپس اڻڻ اچ،
 ڪڏهن ته مهڪي هي ايوان به کان جي، طرح.

رديف ”خ“

غزل

سو چنڊ ڪيئن ڏسي جنهن آ ڏٺو يار جو رخ،
 اوهان ٿا باغ ڏسو مون ڏٺو بهار جو رخ.
 منهنجي ڪيئن ٿئي رنج و الم ساڻ يار بسر،
 هن جي رخ ۾ آ ڏٺو مون وري قرار جو رخ.
 هو جتي آهي اتي ئي سدا رهي ٿي دل،
 مون وري هن جي تعاقب ڪيو ديار جو رخ.
 زمانو ڪيڏو بگاڙي سندن نصيب ٿي ڇا،
 هن جي هٿ ۾ آهي تقدير جي سنوار جو رخ.
 اي ”مير“ ڇڏ تون زماني جي هن عداوت ڪي،
 تون اٿي ڳولهم جتي آهي ٿيو پيار جو رخ.

رديف "د"

غزل

مهر ڪر تون مون تي بنام محمد
 بدست دعا آ غلام محمد
 ٿئي منظور منهنجي مناجات مولا
 ٿئي مقبول منهنجو سلام محمد
 به جز ان جي مون کي نه مقصود ڪو آ
 ورود زبان ٿئي ڪلام محمد
 نه گهرجي ٿو مون کي ثنا و بيان جي
 زبان تي هجي صبح و شام محمد
 مهر ڪر اي مولا آ جيڏو ڪيو تو
 آهي شان اعليٰ مقام محمد
 آهيان "مير" عربي جي امت ۾ آئون
 اهو آهي ڪافي انعام محمد

غزل

ڇا شان تنهنجو اعليٰ نورالهدى محمد،
 ڇا تنهنجي ڪيان ثنا مان بدرالدي محمد،
 نبين جو نبي آهين محبوب خدا تون،
 اعليٰ مقام تنهنجو شمس الضحيٰ محمد،
 تنهنجا خطاب ڪيئي اي شافري محشر،
 تنهنجو غلام آهيان صدرالعلي محمد،
 عاصي آهيان امت ۾ رحمت ڪثير گهرجي،
 حامي اچي ٿي منهنجو ڪهف الوري محمد،
 توفيق ”مير“ کي ڏي صلوات جي نبي تون،
 آهين دلين جو مالڪ صلي عليٰ محمد

غزل

آهيان منتظر مان ستر محمد،
 ٿئي ڪاٺي مون تي عطار محمد،
 محمد جو روضو آ انوار رحمت،
 جيتي چار سـو آ ضيار محمد،
 اي مولا ملي شل مندر ۾ مون کي،
 ڪا سنت نبي جي ادار محمد،
 گناهن کان دامن بچائي هلاڻ مان،
 ٿئي ڪاش حاصل حيار محمد،
 روان جي بخشش نه ٻي ”مير“ ڀانيان،
 ستر پوش ٿئي شل قبار محمد.

غزل

نم ٻيو آ وسيلو سوار محمد،
 ٿئي ڪاش مون تي شفا محمد.
 تم محرومين جو ڊهي باب يڪثر،
 ٿئي حاصل اگر ڪا عطا محمد.
 گنهگار آهيان سڀه ڪار آهيان،
 ملي ڪاش مون کي ضيا محمد.
 وڃن ٻي نوايون ٿين بادشاهيون،
 ٿئي گر اسان تي سخا محمد.
 آهي ”مير“ سو بادشاهه زمانا،
 ٿيو جو به آهي گدا محمد.

غزل

آه اڃ اٿر ٻار ٿئي شايد،
 روبرو منهنجي ٻار ٿئي شايد.
 هن کي نفرت گهڻي هئي ايڪن،
 اڃ بدلجي سا پيار ٿئي شايد.
 ابر شايد وسي انگن تي اڃ،
 ۽ ڪڪر جي به ڪار ٿئي شايد.
 ڇا تمنا ۾ عمر ئي ويندي،
 ڪو ته مون مان وهنوار ٿئي شايد.
 ”مير“ ڇڻ لک ملي خزانہ ويسا،
 هن جي مرڪي نهار ٿئي شايد.

غزل

بسوء گل بسوء وفا آهي پسند،
 حسن جي هرڪا ادا آهي پسند.
 عيب کان خالي ڪيو آهي خدا،
 هر طرح سان دلربا آهي پسند.
 هن جو چهرو چنڊ وانگي ٿو وڻي،
 هن جي زلفن جي گهٽا آهي پسند.
 ٿيو هميشه مهربان محبوب آ،
 ۽ منهنجي دل کي سدا آهي پسند.
 ”مير“ هن جي مان ڪيان ڪهڙي ثنا،
 ڇا چوان مون کي ته ڇا آهي پسند.

رديف ”ٽ“

غزل

سڄڻ تو وڃائي محبت ۾ سڌ ٻڌ،
 اها ٿي آ حاصل حقيقت ۾ سڌ ٻڌ.
 ڏسي تنهنجا جلوا عجب يار جاني،
 وڃي پئي اسان جي حيرت ۾ سڌ ٻڌ.
 جنهن ڪئي دغا سي وڻيا نيٺ توکي،
 وڻي يار پنهنجي شرافت ۾ سڌ ٻڌ.
 انگل آر تنهنجا به ڪو يار سمجهي،
 رکي آ سموري نزاکت ۾ سڌ ٻڌ.
 اسان ”مير“ ڪنهن کي ميار ڪيون ڪيئن
 هٿن سان ڦيرائي آ الفت ۾ سڌ ٻڌ.

رديف "ڙ"

غزل

خوشبوء جي بهارن جي نظارن جي ڳالهه ڇڏ،
 ڪر ڳالهه پرين هڪ جي هزارن جي ڳالهه ڇڏ،
 هو آفتابِ حسن آ هن جو مثال ڪٿ،
 هن جي ذڪر کان پوءِ ستارن جي ڳالهه ڇڏ،
 ناهي ڪا هن جي پيٽ ۾ ٿي سخت بي ڪا دام،
 صياد راءِ لڳ تون وارن جي ڳالهه ڇڏ،
 مرڪي وجهي گادي ۾ ٻانهون اڪر سڄڻ،
 پوءِ ڳالهه ڇڏ گلن جي هارن جي ڳالهه ڇڏ،
 اي "مير" هن سواءِ گشن ۾ ڄڻ خزان آ،
 هن کان سواءِ باغ و بهارن جي ڳالهه ڇڏ.

غزل

دل جا ٻئي ديار کولي ڇڏ.
 سامهون آڀار کولي ڇڏ.
 ڪهڙيون ڦاٽيون ۽ ڪاهيون ڏاهين ٿو،
 مون لئي پنهنجا تون وار کولي ڇڏ.
 دل جو ڌڙڪڻ ته آهي توهان پرين،
 تون ڀلي من جا تار کولي ڇڏ.
 باغ دل جا نه گل سڪي سگهندا،
 منهنجي اکرين جا نار کولي ڇڏ.
 مرڪ جو لب جو پيچ قابو آ،
 تون ڀلي سامهون دار کولي ڇڏ.
 من جو قميدي پڪي هري ويو آ،
 تون ڀلين ان کي يار کولي ڇڏ.
 ”مير“ هن جي عجب پگهر آڏو،
 مشڪ و غنبر ٿئي خوار کولي ڇڏ.

رديف ”ڊ“

غزل

سهڻو سڄڻ کان آ منڀار ڇڻ چنڊ،
 ايئن آهي منهنجو هنيڻ هار ڇڻ چنڊ.
 اچي ٿو اڻڻ تي ٿئي ٿي سهائي،
 سڄڻ سائين سهڻو منهنجو يار ڇڻ چنڊ.
 اکريون انهي جون خماري خماري،
 ڀرون اهڙا آهن تلوار ڇڻ چنڊ.
 ڏسڻ سان گمان ٿيو مٺي تي عجب آ،
 لڳو هين سندس آهي ديدار ڇڻ چنڊ.
 مڪ يار جو ”مير“ آ ماسهتابي،
 هجي رات چوڏهين سندو تيار ڇڻ چنڊ.

رديف ”د“

غزل

نم لڳ يار جاني ڪنورت جي ڪڍ
 هميشه ٿي حامي محبت جي ڪڍ
 سلامي هي سنسار تنهنجو ئي رهندو
 مگر رهم هميشه تون حقيقت جي ڪڍ
 اسان کي بم تنهنجي وٺي وات پيارا
 ڪ تون ٿين سدائين شرافت جي ڪڍ
 حقيقت ۾ تنهنجو حسن سورهيائي
 نم رهم يار سهڻا نزاکت جي ڪڍ
 اسان ”مير“ ان سان محبت ڪيون ٿا
 ڏسون ٿا جو هر دم الفت جي ڪڍ

غزل

چڱو ناهي ڪينو ڪدورت ڪي ڪڍ.
 سدا مرڪ سنڙا نفرت ڪي ڪڍ.
 مزو تنم وٺي ڏس محبت جو پيارا،
 ٺنهي واهم وڏائي وحشت ڪي ڪڍ.
 سنو آهي سهڻا رهين پاڻ ۾،
 پرائي ڳلا ڇڏ غيبت ڪي ڪڍ.
 پرين پيار ڏي ۽ پرين پيار وٺ،
 بي هر غم الم جي مصيب ڪي ڪڍ.
 ڇڏي ”مير“ سان ويهه نه محبت لطيف،
 لڪائي نه رک ان لياقت ڪي ڪڍ.

رديف "ذ"

غزل

ايئن دل جي حالت نم ڪر تون اخذ
 آهي ڇا محبت نم ڪر تون اخذ
 لنگهي آءُ پيارا هتي وڃ پٺور ۾
 ڪنارن تان وحشت نم ڪر تون اخذ
 دل درد ور سان نم ڪر نرم ڳالهيون
 مندم شوق و حسرت نم ڪر تون اخذ
 زماني ۾ مهڻا ايئن سڀ ٿئي ٿو
 منهنجي ديدر عبرت نم ڪر تون اخذ
 اسان "مير" ماڻهون زمانا ٿا ڄاڻون
 انهي ۾ ڪا حيرت نم ڪر تون اخذ

رديف ”ر“

غزل

هر حسن ۾ حسن مولا جو سدا آ جلوه گر،
 هر سمت الله ٿي الله جان تلڪ پهچي نظر.
 هي گل ولالم هي خوشبو هي حسن احساس تڪ،
 هرڪو مولا جي مهر سان زندهم آهي سر بسر.
 دل جو ڌڙڪڻ ساز جا سر گوڙ ڪڪرن جي مڙئي،
 هن جي جنبش حڪم جا هر دم رهن ٿا منتظر.
 هر غني محتاج آهي هر سخي سوالي هتي،
 شهنشاهن تڪ گدا آهي خدا اڳيان بشر.
 ”مير“ ڇا جي لاه دنيا جا نهارين در پيو،
 سن ۾ مولوي کي سڏيندو ڪر ڇڏيندو ڪر.

غزل

پسي ويئن پوءِ خطا ياد نم ڪر،
 ٿي وئي جا بم ڪلا ياد نم ڪر.
 گردش مئي هجر ۽ شام جو وقت،
 چيز هڪ آهي جدا ياد نم ڪر.
 ڪڏهن ڪڏهن ته وصل ياد به ٿئي.
 تاخيز هجر سدا ياد نم ڪر.
 مئي ڪشي بعد پلائڻ آ چڱو،
 پسي وري ڪنهن جي ادا ياد نم ڪر.
 "مير" ڇو ٿو پئين تون اڄ بي حساب،
 تلخي و رنج و بلا ياد نم ڪر.

غزل

ٿيو ناز جي صاحب کي آ ناز وادا سان وير،
 ۽ منهنجي منت آزي هر التجا سان وير.
 سوچان ٿو بغاوت نه ڪري دل ويهي سندم،
 ۽ ٿي پوي نه مون کي هر خوشنما سان وير.
 ڪلهه رات چيم يار کي بوسو ته ڏيڻ ڏي،
 مون کي چيائين مير اٿم ان خطا سان وير.
 بي اثر آه منهنجي اڳيان بي وفا جي آ،
 منهنجي دعا سان وير آ منهنجي وفا سان وير.
 اي ”مير“ حسين يار ڪڏهن يار نه ڪجي،
 ورنه ٿيو پئي ٿو هر دلربا سان وير.

هزل

ايڏو هاڻ اسان سان پيار نه ڪر،
 سگهو ساهه ڀڙڻ دشوار نه ڪر.
 ڪجهه دير ترس ڪجهه دير ته ويهه،
 اقرار مٿي اقرار نه ڪر.
 ٿئي دنيا جا دستور ڏکيا،
 تون ايڏا انگل اختيار نه ڪر.
 سڄو لوڪ ڏسي پيو يار سڄڻ،
 ايڏا اکڙين سان تون وار نه ڪر.
 هن "مير" فقير دلگير سان تون،
 ايڏا الفت جا اظهار نه ڪر.

رديف "ر"

غزل

صبر ڪر صبر ڪر نه ڪر خام رڙ،
 نئين گبالهه ٺاهي آهي عام رڙ.
 صبر جو وڏو آ صلو دوستو،
 وڃائي ٿي هر هنڌ انعام رڙ.
 جي دانهون ڪرين ٿو ته دلبر کي سڏ،
 ائين يار ڪر نه تون بي نام رڙ.
 ڪٿي دوست پڻ منهن نه موڙي ويهن،
 چڱي ٺاهي همد صبح شام رڙ.
 سٺو آ رهين "مير" جي صبر سان،
 ڪٿي ٿئي نه دلبر تي الزام رڙ.

رديف ”ز“

غزل

ڪوشش ۾ ڪر اڳيان آهي دلبر ٿيو چار گز،
 اڪيون ۾ ڪول داور محشر ٿيو چار گز.
 هيڏي هاڻ کان پوءِ ويهڻ آهي حيف ٿيو،
 منزل جو معاملو ۾ پري ڪر ٿيو چار گز.
 ڇا لئي حوس ۽ لوپ جي رستي تي هلين ٿو،
 هستي جو ڊگهو ناهي سفر پري ٿيو چار گز.
 ظاهر اڪين سان تون ۾ ڏسي سگهندين نظارو،
 دل جي نگهه تون ڏسين منظر ٿيو چار گز.
 اي ”مير“ عزت آبرو لاه ۾ آ جاگير،
 دل جي غني آهي ۾ پوءِ بهتر ٿيو چار گز.

رديف ”س“

غزل

هو ٿو چاهي ته التجائون ڪندس،
 بي وفا تي به وفائون ڪندس.
 عشق ۾ ها ائين به ٿيندو آ،
 بي مهر کي به پيو دعائون ڪندس.
 من ڪڏهن بي وفا وفا سمجهي،
 خود غرض جون نه مان ڳلائون ڪندس.
 هن لکيو ترڪ تعلق جو آ،
 پوريون پنهنجون پيو سزائون ڪندس.
 چپ رهڻ ”مير“ عشق جي آ شرط،
 صبر ۽ سوچ سان صلاحون ڪندس.

غزل

سڄي رات رانهون نهاري ٿڪي پيس،
 ڀرين تون نم آئين پڪاري ٿڪي پيس.
 صبح سـور سهڻا نم ڏي وانـدڪائي،
 سوين کانگ قاصد اڏاري ٿڪي پيس.
 هجي رات هڪڙي ته سورن ۾ ڪنيون،
 ڏکيون ڪئي راتيون گذاري ٿڪي پيس.
 ڪڏهن ٺيڙو اڀريا ڪڏهن آيون ڪتيون،
 ڪئي آپ تي تارا اڀاري ڪئي پيس.
 هلي "مير" وٽ آ ڀرين يار پيمار،
 اڱڻ آس وارا بهاري ٿڪي پيس.

رديف ”ش“

غزل

فريبِ عهدِ وفا توکي آ شابش،
 اي دل خانمِ خدا توکي آ شابش.
 سهي ستم جا وئين تير اي جگر منهنجا،
 اي ستم آفرين سدا توکي آ شابش.
 تو وسڻ ۾ اکين جي ڪئي آهي مدد،
 اي بادِ باران گهڻا توکي آ شابش.
 عمر ڀر تون شريڪِ جان رهين،
 اي سوز درد و جفا توکي آ شابش.
 بناڻي ”مير“ کي ڇڏي ڦٽير حسن مندو،
 اي نگه ناز و ادا توکي آ شابش.

رديف ”ص“

غزل

اڃان به دل تي آ تازو اوهان جو يار خلوص،
 وساري ڪيئن ٿو سگهجي اوهان جو پيار خلوص.
 لڳي ائين ٿو سڄي زندگي جو حاصل آ،
 اوهان جي مرڪ محبت ۽ پر بهار خلوص.
 اوهان اڪيلا ئي ناهيو ٿيا مهربان پرين،
 اوهان جو آهي انگن ۽ در و ديوار خلوص.
 اوهان جون ناز و ادائون اوهان جو مرڪي ملڻ،
 اوهان جون مهر و عطائون بي شمار خلوص.
 اي ”مير“ منهنجي وفا کي به شرم آيو ٿي،
 ڏسي سڄڻ جي عنايت ۽ بار بار خلوص.

رديف ”ض“

غزل

ٻرين عادتَن ۾ —رو آ غرض،
 سڀن کان تـم افضل ٿيو آ فرض.
 چڱي آهي روئي رخي يار ان کان،
 جي سڻي بنائين ڪٿي ڪو قرض.
 ٿي روڪن سڀن جي آهي ماءُ گهڻي،
 غم کان مٿي ڪو ادا ناهي مرض.
 ڀڄو دوستو سڀ ٻرين عادتَن کان،
 ڇڏو آهي منهنجو مڃون جي عرض.
 ڪڏهن ”مير“ انسان مجبور نه ٿئي شل،
 ڏکي ٿا وڃن هي سماوات ارض.

رديف "ط"

غزل

الفت ۾ ڪنهن حسين سان وفا جي نه رک شرط،
 ڏسندو ئي رهه ضرر کي ادا جي نه رک شرط،
 جي نازور ڪري نه سڃا ڪنهن به سبب کان،
 تون ان سان ڪڏهن پلجي عطا جي نه رک شرط،
 سهڻا طبيب دل سهي ڪڏهن درد به آهن،
 اي دوست حسين سان شفا جي نه رک شرط،
 هو مهرور رهيا ته اچي پاڻ ئي ويندي،
 اي يار حسين سان قضا جي نه رک شرط،
 هن مرض محبت ۾ رهي زندگي ته ليڪ،
 اي "مير" محب ساڻ دوا جي نه رک شرط.

رديف ”ظ“

غزل

اي دلربا اوهان جي اڳيان آهيان محفوظ،
 ٻي جاءِ رهي ڪٿي نه آهيان سهربان محفوظ.
 تنهنجي زلف جي قيد ۾ قابو ٻي بلا کان،
 اي يار مان ٿو سمجھان آهيان نهان محفوظ.
 آغوش ۾ لڪائي ڇڏين مون ڪي جي مٺا،
 دنيا جي شورشن کان لڪان ۽ رهان محفوظ.
 دل توکي ڏئي چين سان چاهيان ٿو مان رهڻ،
 دلبر ٻين جي لت کان بچان ۽ ٿيان محفوظ.
 زلفن جي هيٺ پهري آهن تو سندا رخسار،
 چاهيان ٿو ”مير“ بوسا ڏيان ۽ هجان محفوظ.

رديف ”ع“

غزل

الوداع اي يار جاني سونهن ڀريا الوداع،
 مست جوڀن جا اي مالڪ دلربا الوداع.
 رات هڪڙي تون رهي اڃ پيو وڃين،
 اي سڄڻ محبوب منڙا دل گهريا الوداع.
 ناز تنهنجي آ نه وڙي دل سندم،
 درد ان جي تو سوا ڪٿ دوا الوداع.
 تنهنجي الفت جو لڳي ويو تير آ،
 اي منهنجي تقدير اي منهنجا قصا الوداع.
 ”مير“ جا سڀ در وڃين پوري پيو،
 ڪيئن چوان توکي وري مون کي ٻڌا الوداع.

رديف ”غ“

غزل

تنهنجي يادن جو آهي روشن چراغ،
 تـو سـو اهي من آهي ۽ تـن چراغ،
 زندگي ۾ تنهنجي صورت خواب جيئن
 جڻ ڪنهن اوندهه ۾ پريو پل ڪن چراغ.
 ڪيئن پلا وسرن هي دل کي ڳالهائون،
 جنهن کهڙي پارو هئو سهڻن چراغ.
 جنهن ۾ موتي اشڪ جا مون ميڙيا،
 اڄ اهو ساڙي ڇڏيو دامن چراغ.
 ”مير“ يارن کان سواءِ ڪٿ روشنئي،
 بس سـرر محفل پـيا ٿـڪن چراغ.

رديف ”ف“

غزل

سچڻ سائين منهنجي خطا ڪر تون معاف،
 نـم هن پيرو سهڻا سدا ڪر تون معاف.
 ڪٿان تنهنجي ڪاوڙ سٺي مون کان ٿيندي،
 اي سهڻا اسان جي سزا ڪر تون معاف.
 اسان مست آهيون مٺا توتي مائدا،
 ناهي هوش آهيون فدا ڪر تون معاف.
 سچڻ پيار ڏيندين ڀلو تنهنجو ٿيندو،
 ڪنداسين اوهان کي دعا ڪر تون معاف.
 رڻو ”مير“ مان چو رڻا رهين ٿو،
 خدا جو ٿئي نالو مٺا ڪر تون معاف.

رديف ”ق“

غزل

ڪر ڳالهه سڄي قاصد نامي هي چڱي ڪٿ،
 ٿا درد اٿن دل ۾ ڇڏ هاڻ ٿلهي ڪٿ،
 محبوب چيو توکي ڀاڻ دل ٿو رکين تون،
 مون کي ٿي لڳي ڳالهه سراسر هي تنهنجي ڪٿ،
 بي درد ڏٺو مون نه ڪڏهن آهي تو جهو،
 صبح کان شام تڪ تون آهين وينو وٺي ڪٿ،
 هو نامهر ڪٿي ٿو وري مهربان ٿئي،
 ڇڏ مون سان چرچ اهڙي ڪرين ڇو ٿو ويهي ڪٿ،
 اي ”مير“ مقدر ۾ ڪٿي يار اچي ٿو،
 بس نامبر ڪري ٿو اجائي ڪا اچي ڪٿ.

رديف ”ق“

غزل

منهنجي قضا ۾ فرق آ تنهنجي ادا ۾ فرق،
 تنهنجي سزا ۾ فرق آ منهنجي خطا ۾ فرق.
 ساقي ۾ فرق مٿي ۾ فرق مٽڪڙي ۾ فرق،
 رنگين گهٽا ۾ فرق آ بادر صبا ۾ فرق.
 مون دل ڏئي ڇڏي تون نه وعدو ڏئي سگهين،
 منهنجي سخا ۾ فرق آ تنهنجي سخا ۾ فرق.
 مون وٽ فغان آهي تو وٽ آ شڪايت،
 منهنجي گلا ۾ فرق آ تنهنجي گلا ۾ فرق.
 هن ”مير“ جي اي سهڻا تو سان نه ڀيٽ آ،
 ليڪن وٺا ۾ فرق آ منهنجي وٺا ۾ فرق.

غزل

تنهنجي بي وفائي وفا جي آ لائق،
 منهنجي هي وفائي سزا جي آ لائق.
 لکون ماجرا ڇا غم عشق جي اڄ،
 ڪهاڻي اسان جي هيا جي آ لائق.
 ”مير“ جي محبت تي رحمت خدا جي،
 دوا کان چڙهي ويو دعا جي لائق.
 حسن جي ڪا خيرات ڏيو ”مير“ کي،
 هي جوڀن جواني سخا جي آ لائق.
 وڃي خود جي سهڻو هي سمجهي چڱو آ،
 ڪ هي ”مير“ موسم خطا جي آ لائق.

غزل

وصل جي رات ۾ ٻم آهي فراق،
 تنهنجي هر بات ۾ ٻم آهي فراق.
 نم فقط مٺي نئي ٿي هوش منام،
 گردشِ حالات ۾ ٻم آهي فراق.
 تنهنجي ابرو ۾ هي اشارو ٿيو،
 چئن ملاقات ۾ ٻم آهي فراق.
 نيرنگِ دهر ۾ ٻم سياهي آ،
 هر رنگ جي بارات ۾ ٻم آهي فراق.
 "مير" ڪيئن ڪيف ٿئي قرار اچي،
 وصل جي لمحات ۾ ٻم آهي فراق.

رديف ”ڪ“

غزل

مون کي ياد سو حادثو آ اڃان تڪ،
 تنهنجي حسن سان واسطو آ اڃان تڪ،
 تنهنجي وصل جو منتظر آهيان ليڪن،
 تنهنجي هجر ۾ به مزو آ اڃان تڪ،
 تنهنجي پيار کي مان ويهان ڪيئن وساري،
 زبانِ خلق تي قصو آ اڃان تڪ،
 تنهنجي زلف ڪارن جو قيدي ٿيس مان،
 مون کي ياد سو سلسلو آ اڃان تڪ،
 محبت ۾ تـڙپـڻ ناهي ”مير“ وسريو،
 مون کي ياد هر مرحلو آ اڃان تڪ.

غزل

دنيا سڄي ۾ متهنجو منو مه لتا ملوڪ،
 آهي سين کان سهڻو سڄڻ دلربا ملوڪ.
 ڳالهائون عجيب ان جون بلبل جي چڻ سدا،
 اکيون خمار ڀريل سهڻيون صفا ملوڪ.
 ڪنهن ويل مون ڏٺو نه سٺي کي ملول آ،
 صبح کان شام تڪ آهي سهڻو سدا ملوڪ.
 چاهي اگر ڪو حاسد ته ڀيٽ ڀل ڪري،
 اهڙو ڪٿي نه ٺاهيو ڪڏهن آ خدا ملوڪ.
 اي ”مهراڻ“ هن جي ڪهڙي واکاڻ اڄ ڪيان،
 سڀ ناز عجب هن جا هرڪا ادا ملوڪ.

رديف ”ک“

غزل

وئي ٿي اسان کي عجيبن سنڌي اک،
 منن يار ساڻهن مڃين سنڌي اک.
 ڏسڻ سان ڏريو ٿي پوي واهم پنهنجي،
 نمائڻ اپوجهن غريبن سنڌي اک.
 هنين ۾ عجب آهي هوري هڻي وئي،
 حسين، جميلن، حبيبن سنڌي اک.
 ڪڏهن روبرو ٿي هو رهندا اسان وٽ،
 ڪڏهن اک هي ٿيندي نصيبن سنڌي اک.
 ڪڏهن ”مير“ ڪڍجي تمنا اها آ،
 عدوئن، دشمنن، رقيبن سنڌي اک.

غزل

شرابي شرابي سچڻ آ تنهنجي اک،
 کٽي کات آئي ڪهڻ آ تنهنجي اک.
 سرر بزم آه و فغان ٿي پئي آ،
 آئي ڪوس ڏاڍو ڪرڻ آ تنهنجي اک.
 اسان جي حزين دل ۾ ڦاڪون ڪري وئي،
 سڪي ڏاڍو ويئي ويڻ آ تنهنجي اک.
 جهي دل وئي سا چمن منجهم چائي،
 سچڻ سونهن وارا سرڻ آ تنهنجي اک.
 مٺا "مير کي ڏت نه آئي ڪڏهن پي،
 عتابي عتابي هرڻ آ تنهنجي اک.

رديف ”گ“

غزل

عشق تنهنجي جي سچي آهي آگ،
 ڪيڏي پر سوز سچي آهي آگ.
 برهم جي ڪا به نشاني نه رهي،
 ها فقط هڪڙي بچي آهي آگ.
 هاڻ پي ڇا سچڻ نه ملندين تون،
 ڏس جگر تڪ رسي اچي آهي آگ.
 هڪ طرف رقص جدائي جو آ،
 ٻئي طرف دل نه نچي آهي آگ.
 ”مير“ ڇا مون کي جلائي سگهندي،
 عشق جي آگ کان ڪچي آهي آگ.

رديف "ڳي"

غزل

مون حسن جو سهڻو ڏٺو سردار هئو نه اڳ،
 تير نظر سان من ٿيو بيمار هئو نه اڳ.
 وعدا وصل جا ڪئي سهڻ ڪيا مگر،
 بي چين دل ڪندڙ ڪو انتظار هئو نه اڳ.
 هئي مات ساز و سر ڪي ببل ڪي صدا ڪي،
 اهڙو عجيب ڪنهن جو گفتار هئو نه اڳ.
 سهڻ هميشه دل تي ڪئي مهر و عطا پئي،
 ليڪن اکين جي اڳيان هي شهڪار هئو نه اڳ.
 اي "مير" ڏسندي محب ڪي ٿي دل گرفتہ ويس،
 ان ريت من ڪلهن به گرفتار هئو نه اڳ.

غزل

منهنجي مٺي جا ساڻا ناز و ادا الڳ،
 آهي سڀن کان سهڻو سڄڻ مه لقا الڳ.
 واکاڻ هن جي مون جا ڪيئي شعر سنڌي ۾،
 ديوان تنهن جا ڪيئي ٺهي ويا جدا الڳ.
 هو ڇو نه هجي بزم اندر لک هزار ۾،
 ليکن سڌائين ڏسو سڀن کان صفا الڳ.
 هن ۾ شمار کان به مٿي خويون ڏنم،
 مهر و عطا الڳ آهي حسن و سخا الڳ.
 اي ”مير“ ڇو نه قربان ان جي مٿان ٿيان،
 هو شاهڪار حسن به آ دلربا الڳ.

رديف ”گه“

غزل

دلبر سواء ڪهڙو دل جان جو آهي اگهه،
 وڪري سواء ڪهڙو سامان جو آهي اگهه.
 بي درد ساڻ ڪهڙا ڪجن درد جا بيان،
 احساس سواء ڪهڙو انسان جو آهي اگهه.
 تو منهنجي وفا تي ڏنو مرڪي ته خوشي ٿي،
 پورو مايو اسان جي ارمان جو آهي اگهه.
 خود ميزبان ٿين ته وڏي ڳالهه ٿي پئي،
 ان کان وڌيڪ ڪهڙو مهمان جو آهي اگهه.
 تو مرڪي ڏنو ”مير“ کي ڪافي اهو آهي،
 بس يار اهو دل جي دڪان جو آهي اگهه.

رديف ”تڻي“

غزل

سهڻن سڄڻ مڙن سان صدين جا آهن سڱ،
 مولا ڪري محب سان مڙئي هي ڀرن سڱ.
 هر ويل حجت تن سان هلندي رهي اسان جي،
 ڪڏهن نه پيارن جا دل تان هي لهن سڱ.
 ويڙهي ۾ ويهي جن سان ڪيون قرب ڪهاڻيون،
 اي ڪاش ڪڏهن من تان منهنجي نه وڃن سڱ.
 جي دور ڪنهن سبب کان اگر ٿي ويا ڀرين،
 الله ڪري ويجهو منهنجي سي ويهن سڱ.
 اي ”مير“ محبت ٻي ڄاڻان نه سڃاڻان ٿو،
 اکين اڳيان سدائين ڦرندا سي رهن سڱ.

رديف ”ل“

غزل

هن درد جي دوا ڪو ڪري آهي ته مشڪل
 بيمار جي شفا ڪو ڪري آهي ته مشڪل.
 ڪافر جو جنهن کي تير لڳو دل جي آڀار،
 ان لئ وڃي دعا ڪو ڪري ته آهي مشڪل.
 هي دؤر عجب دؤر آهي ڪم نڪاهي جو،
 ڪنهن تي وڃي عطا ڪو ڪري آهي ته مشڪل.
 ٻئي لاه رکي پنهنجي سدا دل کي مضطرب،
 غم سان مبتلا ڪو ڪري آهي ته مشڪل.
 اي ”مير“ درد و غم جي ڪهاڻي نه ڪر بيان،
 توسان وري وفا ڪو ڪري آهي ته مشڪل.

رديف ”م“

غزل

ڪيڏي نـم حسين آهي هـي پيار جي موسم،
 هـر طرف آهي خوشبو بهار جي موسم.
 ديواني پـلا ڪيئن نـم ٿي دل هي اسان جي،
 هـر سـو اچي ويئي گل و گلزار جي موسم.
 هڪ ذوق ملي ويو آ سـنـدم چـشم کي يارو،
 گويا اچي ويئي آهي ديدار جي موسم.
 هر گل مان سچن تنهنجي اچي اچ پئي خوشبو،
 هـر طرف آهي تنهنجي هڪار جي موسم.
 اي ”مير“ خـزان ۾ بـم تـم لطف بهار آ،
 حاوي سڄن تي آهي رخ يار جي موسم.

غزل

تنهنجو ورق نئون آ دل جي ڪتاب ۾
 تنهنجو ملڻ ايئن آ خوشبو ڪلاب ۾.
 ڇو ٿو سڄڻ لڪائين مهتاب جهڙو چهرو،
 ڇو باهم ٿو لڳائين پنهنجي نقاب ۾.
 مدهوش مٺي ٿئي ٿي تنهنجي اکين جي اڳيان،
 مستي اچي وڃي ٿي گويـا شراب ۾.
 مرڪي ڏسڻ اوهان جو بي موت ڇڏي ماري،
 دل ٿيو وڃي ڪباب ٿو تنهنجي حجاب ۾.
 اي ”مير“ جا مٺا آهين ماڪي کان وڌ مٺو،
 لڪجي نه ڇو قصيدو تنهنجي جناب ۾.

غزل

هـو ڪلـيـر بهار خوشبو مـثل آهي چمن ۾،
 هـن جو خيال آگ لـڳـائـي ٿو ذهن ۾.
 هـن ساڻ ئي بهار ۾ خوشبو آهي رتل،
 هـن جي حنائـي دست سان آ خون بدن ۾.
 هـن جو حسين پيڪر آهي شراب چـڻ،
 هـن جي ڪاڻ سان موتي ڪرن باغِ عدن ۾.
 هـن شوخ جي خيال ڇڏيو روح کي رولي،
 مـان بـنـجي مسافر ٿو هـلـان پنهنجي وطن ۾.
 اي ”مير“ جڏهن مرڪي ملي ٿو اسان کي هو،
 جـڻ چنـد لـهي آيو آهي منهنجي صحن ۾.

رديف ”ن“

غزل

نم ڪر يار مون سان هي مارڻ جون ڳالهيون،
 وساري مٺا ڇڏڻ وسارڻ جون ڳالهيون.
 رئاسين ڏٺاسين گهڻا ڏک ڏمر ڀر،
 پرين هاڻ ڪر پيار پارڻ جون ڳالهيون.
 نم شڪو ڪنداسين نم اڃ ڪا شڪايت،
 ڪنداسين نقط دل ڌارڻ جون ڳالهيون.
 ڪڏهن ڏس تون مرڪي ڪڏهن ناز مان ڏس،
 وٺن پيون اهي ئي نهارڻ جون ڳالهيون.
 ٺهن ٺا لڻ تي هي وعدا وفا جا،
 پنهنجي ”مير“ سان ڪڏ ڪڏارڻ جون ڳالهيون.

غزل

هـن خوبرو کي جان چئون آرزو چئون،
 جو ڪجهه چئون هتي يا وڃي روبرو چئون.
 توهين گر نه ٿي پئي حسن و جمال جي،
 حور و ڀري جو هن کي اسان پيش رو چئون.
 ابرو کي هلال ۽ زلفن کي گهٽائون،
 بازن کي هار گل جو اکين کي صبو چئون.
 هرڻن جيان خرام بهارن جيان طبعيت،
 رنگت شفق مثل ۽ قد کي سرو چئون.
 اي ”مير“ هن جي حسن و سراپا جي ڳالهه ڇا،
 عرق گلاب هن کي چئون شڪ جو چئون.

غزل

دل کي ڏيندين نه دلا سو ته مري وينداسين،
 تون پيو ڏسندين جي تماشو ته مري وينداسين.
 ڪيترو درد جدائي ۾ جلي جان پئي،
 قرب ڏيندين نه مٺا ڪو ته مري وينداسين.
 مبتلا مان آهيان اندوه عشق تنهنجي ۾،
 تون نه ٿيندين جي سهارو ته مري وينداسين.
 تو سوا نه ٿي هڪڙي به گهڙي منهنجي ڪٿي،
 پيو اکر پچندين ڀلا ڇو ته مري وينداسين.
 ”مير“ جون معاف مٺا ڪر جي مدايون آهن،
 نه ڪندين فضل خلاصو ته مري وينداسين.

غزل

ڪا موسم ڪو سانوڻ ڪا رت ياد ڪر تون،
 ائين خامخواهم دل نه فرياد ڪر تون.
 سدائين ته سهڻو خفا هئو نه تو سان،
 گهڙي پل رڻو آ نه افتاد ڪر تون.
 اچي دل ويئي آهين جي پيچ و خم ۾،
 سچڻ زلف ڪولي ته آزاد ڪر تون.
 اڳر آهي سهڻو صنم دور تو کان،
 نه يادون حسين دل ۾ آباد ڪر تون.
 سوا ”مير“ سهڻا ڪنهن کي ملن ٿا،
 حسينن لئي دل هين نه برباد ڪر تون.

غزل

اسان کي تون نه جي ٿيندين وڃائي پاڻ وهنداسين،
 ٿڪي ڳولهي ڪٿي سائين رلائي پاڻ وهنداسين.
 اها موسم جڏهن آئي ٿي گل ڳاڙها پوندا،
 اسان ساري تنهنجي صورت جلائي پاڻ وهنداسين.
 ڪٿي هي عشق مٽجي ٿو جدائي ۾ ڀلا سڻا،
 بچون ٿا ترڪ الفت ۾ مٽائي پاڻ وهنداسين.
 تلاش و جستجو ۾ اي پرين آهيون پريشان ٿيا،
 پرايا در ڏسي ڪنهن ڏينهن ڪٿائي پاڻ وهنداسين.
 ڪڏهن اهڙو نه قسمت ۾ ايندو ڪو وقت اي پيارا،
 جو ڪنڌ هڪ ٻئي اڳيان سهڻا جهڪائي پاڻ وهنداسين.
 ڀلي تون آزما وينو محبت ”مير“ جي سهڻا،
 يقين ڪامل اهو آهي ملهائي پاڻ وهنداسين.

غزل

ياد ستايو آهي سائين
 جي گهڙايو آهي سائين.
 پرهم ڦٽي وئي سورن جي،
 ڪهڙو رايو آهي سائين.
 پوڳ ٿم ناھي توسان ڪيو،
 لئنون لڳايو آهي سائين.
 هن منزل تي مون کي اچي اڄ،
 ڀرت پڇايو آهي سائين.
 ”مير“ اوهان سان ازل کان اڳرو،
 نينهن ٺپايو آهي سائين.

غزل

ڏاڍو پيارو لڳندو آهين،
 اک جو تارو لڳندو آهين.
 منهنجي جيون جي ڪشتي جو،
 تون ئي ڪنارو لڳندو آهين.
 تو کان سواءِ چين ڪٿي آ،
 تون سک سارو لڳندو آهين.
 قسمت جو پاتين ٿو پاسو،
 پاڳ جو ڍارو لڳندو آهين.
 ”مير“ ڏسي محبوب جڏهن ٿو،
 محبت وارو لڳندو آهين.

غزل

ڇو و لطف عنايت کان مٿائي ٿا وڃو منهن،
 ٿندي ئي سر راهه لڪائي ٿا وڃو منهن.
 جي اوچتو ملڻ ٿو ٿئي يار ڪڏهن ته،
 دستور هي ڪهڙو آ جهڪائي ٿا وڃو منهن.
 مشتاق نگاهون جي ڏسن بزم اندر ٿيون،
 ڪيڏو نه غضب آهي ڇپائي ٿا وڃو منهن.
 حسرت زده ٿي ان کان مٿي ظلم آ ڪهڙو،
 بوسو اگر ڏجي ته ڦيرائي ٿا وڃو منهن.
 ڪهڙي ٿي قيامت اچي مون کي ته ٻڌايو،
 جنهن روز ڀلا مون سان ملائي ٿا وڃو منهن.
 ڪيڏو نه حسين درد سهي ”مير“ ٿو محبوب،
 مرڪي جڏهن پري کان پسائي ٿا وڃو منهن.

غزل

ٿو اڳر گڏجي گذاريو ته بچي وينداسين،
 شربتِ وصل پياريو ته بچي وينداسين.
 هون تمنا ته هي آهي ڏيون ڇڏي سارو جهان،
 تو پرين ڀر ۾ ويهاريو ته بچي وينداسين.
 زهر آهي ٿي حياتي جي مٺا عرڪا گهڙي،
 تو اڳر مرڪي نهاريو ته بچي وينداسين.
 هون ته سيلاب اکين جو نه ڪٿي ٻوڙي جهان،
 تو اڳر دل کي ڌٻاريو ته بچي وينداسين.
 "مير" جون ڪيئي خطائون ۽ گناهون آهن،
 تو اڳر تن کي وساريو ته بچي وينداسين.

غزل

خود غرض کي وفا نہ آئي ڪڏهن،
 رزگ لاتو نہ آشنائي ڪڏهن.
 بي مهر شوخ تند خوئي رهيو،
 مون سڪي کان بي وفائي ڪڏهن.
 عشق ۾ دل اڪيلي رهندي آ،
 سسڪ هلندي نہ آ خدائي ڪڏهن.
 ڪوشش وصل نار سائي رهي،
 ٿي حجابن کان نہ رهائي ڪڏهن.
 چنڊ بادل سان کيڏندو ئي رهيو،
 ٿي اڱن تي نڪا سهائي ڪڏهن.
 ٿيا مقدر نصيب ٻئي حائل،
 ٿي تمنا نہ ڪا سڃاڻي ڪڏهن.
 هن ڀلائي ڇڏيو ڪتاب سچو،
 مون ڪهاڻي نہ هڪ ڀلائي ڪڏهن.
 ”مير“ ان بي وفا جي آس ۾ آ،
 جنهن کي شايد وفا نہ آئي ڪڏهن.

غزل

ڪنهن جو ديدار ڪري ويناسين،
چپ ٿي چپ پيار ڪري ويناسين
نہ ملڻ ٿيو نہ ڪيوسين شڪو،
بس اڪيون چار ڪري ويناسين.
چين ويو صبر ويو قرار به ويو،
دل ڪي بيمار ڪري ويناسين.
هو به بدنام ٿيو مونکي به رسوائِي ملي،
ڪيڏو آزار ڪري ويناسين.
”مير“ مليو ڇا محبت ۾ اسان کي آهي،
ڪنهن کي بس خوار ڪري ويناسين.

غزل

زندگي هين گذاري ويناسين،
 تو کي دل تي اتاري ويناسين.
 رات آئي تم چهرو تنهنجو،
 اڳيان پنهنجي اڀاري ويناسين.
 منهنجي اکڙين جا تير اهڙا وڻيا،
 ٻيئي دل مان اڪاري ويناسين.
 ڪيڏو دنيا تم ستايو ٿي مگر،
 دل کي توسان ڌتاري ويناسين.
 ”مير“ ٿي ميري جڏهن دل پنهنجي،
 اشڪ هاري اڃاري ويناسين.

غزل

چو وصل جي ڪوشش ۾ گذارين ٿو رات ڏينهن،
 ۽ هجر جي مشڪل جا وسارين ٿو رات ڏينهن.
 جو وقت مليو تو کي مقدر ۾ تون گذار،
 ڇا کان سکن لئ آهون اتارين ٿو رات ڏينهن.
 چو دلربا جي ياد ۾ ديوانو ٿي ويٺن،
 نشتر فراق جا تون اڪارين ٿو رات ڏينهن.
 وسري خدا ويو ۽ شريعت ڇڏي ڏني،
 هر هر ضمير کي هاڻي پڪارين ٿو رات ڏينهن.
 مڃ "مير" جي نصيحت نادانيون نه ڪر،
 چو بار دل تي غم جا اتارين ٿو رات ڏينهن.

غزل

ويھ ڪريون ڪا ڪچهري يار آهون سامهون،
 دل ٽري دلبر پئي دلدار آهون سامهون،
 محب تنهنجي من جي ڳالهين تي مرڪ منڀار پيو،
 آ پرين ڏاڍو مزو ٿئي پيار آهون سامهون،
 ڇو لکين ٿو لوڪ ڪان لينا نه پاھ لالڻ نه لڪ،
 منهن مبارڪ ڪي پسا منڀار آهون سامهون،
 مون کي مهڻا ٿو ڏئي اڄ لوڪ تنهنجي واسطي،
 اي سچن صورت اچي ڏيکار آهون سامهون،
 ”مير“ من جي پئي لهي منجهه دوست جي دلبر مائين،
 ڏينهن اچن اهڙا ٿين ديدار آهون سامهون.

غزل

چوان دل منهنجي ڏي آ ناشاد ڪيئن،
 ڪريان بي وفائن جو فرياد ڪيئن.
 نه جن ياد مون کي حياتي ۾ ڪيو،
 مٺي کان مٺا پوءِ ڪندا ياد ڪيئن.
 ڪري قيد مون کي ويا هو به ڦاسي،
 آهن خود به قابو ٿيا صياد ڪيئن.
 محبت جو قيدي رهاڪو ٿيو آ،
 ٻڌا مان به ٿيندس آزاد ڪيئن.
 ڏي ”مير“ هو ويا جدائي جا غم،
 رهان تن سواءِ مان چئو شاد ڪيئن.

غزل

ڪڏهن هي اسان کان جدائي ڇڏيندين،
 اسان کي تون پنهنجو بناڻي ڇڏيندين.
 ڪا به غم زدن ڏي ڪٿي خوب اڪريون،
 ڪڏهن خوبرو تون ڪلائي ڇڏيندين.
 ڏنا غم گوندر جي تنهنجي جدائي،
 ڪڏهن پائي پاڪر پلائي ڇڏيندين.
 ڪڏهن دور ٿيندي هي آڃ چئو اسان جي،
 جگر سان جگر لب ملائي ڇڏيندين.
 آهي ”مير“ جو من ويراڳي اي سهڻا،
 ڪڏهن روح ان جو ريجھائي ڇڏيندين.

غزل

تنهنجيون ڳالهائون خواب جون ڳالهائون،
 حشر جون ۽ حساب جون ڳالهائون.
 مرڪي ڪر اڄ مهر وفا ڪا،
 ٿي چڪيون ڪئين عذاب جون ڳالهائون.
 دل ٿي چاهي ڪري ڪو سون سان،
 تنهنجي صورت شباب جون ڳالهائون.
 ڪيترا ذڪر ڪيا اڄ رات ۾ تو،
 سي ته هڪڙي ٿيون باب جون ڳالهائون.
 حسن يوسف ڪٿان آ مٺ تنهنجو،
 سي ته ڳالهائون ڪتاب جون ڳالهائون.
 ويهه ڪا دير دل کي آٿت ٿئي،
 شوق ۾ ڇڏ شتاب جون ڳالهائون.
 "مير" تون کان پڇي سوال ته ڪر،
 حسن ڪنهن لاجواب جون ڳالهائون.

غزل

تون اچين ٿو تم وسريو وڃن ڳالهيون،
 رنج و فرقت جون اتريون وڃن ڳالهيون.
 شب چراغان چراغان ٿي روشن ٿئي،
 پيارا الفت جون اجرِيو وڃن ڳالهيون.
 مون کي صديون به سهڻا ٿيون ياد رهن،
 جي ٿيون محبت ۾ گذريو وڃن ڳالهيون.
 ناز و عشوه گري جا ٿا نيزا لسڳن،
 تير ٿي دل مان اڪريو وڃن ڳالهيون.
 بدگمان ”مير“ مان ٿي نه سهڻا سڄڻ،
 خود به خود هي ٿيون اڏريو وڃن ڳالهيون.

غزل

رفته رفته دل تان توکي کيئن اٿاري ٿو سگهان،
 ٿو سوا هيڏي حياتي کيئن گذاري ٿو سگهان.
 واه جو محبوب توکي ٿم وٺي وٺي ٿو اچي،
 پر ٻڌا مونکي ته مان کيئن ڪر وساري ٿو سگهان.
 صبح ٿم سورن ۾ گذري ويئي منهنجي پيار ۾،
 هن انڌيري رات جو ڏينهن کيئن اڀاري ٿو سگهان.
 دل ۾ کشتي پيار واري آهي اٽڪي اڄ پئي،
 تنهنجي مرڪن کان سواءِ کيئن ڪر اڪاري ٿو سگهان.
 ”مير“ سان محبوب مل ڪجهه مرڪ ۽ ڪجهه ناز ڪر،
 هت نه قاصد آهي نه ڪانگل اڏاري ٿو سگهان.

غزل

پلجي ويو ڇا آهين سي قرب سي ڪهاڻيون،
 راتن جون راتون جاڳي جاني ڪيون رهاڻيون.
 تنهنجي عشق ۾ خزانو اڄ به اڪيون لڌائون،
 اشڪن جي موتين جون ناهن ڪٿيون هي ڪاڻيون.
 ڇو دور ديس دلبر مون کي ڇڏي رهين ٿو،
 توڙي ڏسڻ پيون نرميل نظرون پئي نماڻيون.
 هت هي پکي پڪڻ ۽ ماڻهو اداس تو لاءِ،
 بي ترس ٿي وئين ڇو هي صورتون ڪئين ساڻيون.
 اڄ ”مير“ سان ملڻ لاءِ اي خوبرو خدارا،
 سي منزلون سي مرڪون محبوب اڄ ته ماڻيون.

غزل

اڪين مان هي سانوڻ جون ٻوندون نه وينديون،
 هتي هاڻ ڪڏهن بهارون نه اينديون.
 نه ايندا سڄڻ ۽ نه قاصد ٿي ويندا،
 نه منهنجي اڱڻ تي چاندو ڪيون ٿينديون.
 اڪيلاڻي هوندي ۽ ماتم سڄڻ جو،
 تمنائون خون جگر ڪسي ٿي پيئنديون.
 اسان جي نصيبن مقدر جون ڳالهيون،
 زماني جي ڊگهين زبانن تي هونديون.
 جڏهن ”مير“ موسم بدليجي وئي آ،
 نه وعدا ٿي پرندا نه ڳالهيون ٿي پيئنديون.

غزل

منهنجي گهر منهنجي نظر ۾ هر قدم تنهائون،
 هاھ هي آ زندگي يا دم بم دم تنهائون.
 ڪيس تڪ لڙندو رھان مان وصل جي اميد لھ،
 نيٺ پنهنجو ويون ڪري هي ھڏ ۽ ڄم تنهائون،
 جن کي دشمن جان مون سمجھيو بي رحم قاتل چيو،
 نيٺ مون کي ڪم سي آيون بي رحم تنهائون.
 سمر و زر جي جستجو ۾ سو گران پنهنجا ڏسي،
 مون اٿي ميڙيا الم ۽ گڏ ڪيم تنهائون.
 ”مير“ هر ڪو شادمان آهي وڌي خوش بامراد،
 ڪنهن کي فرحت آ ڏسي هي درد و غم تنهائون.

رديف ”ن“

غزل

جهادِ عشق آ الفت ۾ ساري رات رڻ،
 اها بيم آهي ڪرامت اڻڻ تي يار اچڻ.
 اها بيم آهي شهادت عظيم اي يارو،
 خيالِ زلفِ پريشان ۾ توڙي جان ڏيڻ.
 اهو به معجزو آهي اسان جي نظر ۾ ٿيو،
 فراقِ يار ۾ راتيون ڪٽڻ ۽ ڏينهن ٿيڻ.
 اهو به موت کان گهٽ ناهي ٿيو اي همدم،
 عجيبي ڀرپور جواني هٿن مان يار وڃڻ.
 اها به عيد آهي ”مير“ رخِ انور کي،
 لڳائي سڀني سان سڀنيو پڪوڙي پيار ڪرڻ.

غزل

هن جو سرڪڻ، اچڻ ۽ پيار ڪرڻ.
 دل جو ويران چمن بهار ڪرڻ.
 اڄ به دل تي سو نقش آ يارو،
 ڪنهن جو سڀني سان همڪنار ڪرڻ.
 سائيم زلف جي حسين خوشبوي،
 زانوھ يار تي قرار ڪرڻ.
 لب تي لالسي هڻي ڪڍڻ هن جو،
 ڳاڙهي گل کي مثل انار ڪرڻ.
 محب کي شوق خود نمائي جو،
 دير تڪ عطر ۽ سينگار ڪرڻ.
 ”مير“ سي ڏينهن ڪهڙا ڏينهن هئا،
 راتون جاڳڻ صبح نوار ڪرڻ.

رديف ”و“

غزل

ۛـن هي نـرو هڻي محمد ٿو،
 دل کي نالو وٺي محمد ٿو.
 درد ڪيڏا به ڪڻي دل کي هجن،
 تن جو داور بڻي محمد ٿو.
 جن کي دنيا ڇڏي ٿي ڪيرائي،
 تن کي اوچو ڪڻي محمد ٿو.
 دل کي دنيا جڏهن ٿي تڙپائي،
 مک جا پيوند هڻي محمد ٿو.
 ”مير“ دنيا وٺي ته درد ملايا،
 ان ڪري بس وٺي محمد ٿو.

غزل

حسن جي خوشبو گلن جي خوشبو،
 ليڪن پياري وطن جي خوشبو.
 باغن ۾ ڪيئن ۾ آهي،
 سنڌ جي ماڪ ڦرن جي خوشبو.
 سنڌ سموري ۾ ٿي آهي،
 ڄڻ ته باغ عدن جي خوشبو.
 تنهنجي پيرن ۾ به منا آ،
 ڌرتي جي رستن جي خوشبو.
 "مير" نه مون کي آئي ڪڏهن،
 غيرن ۾ پنهنجن جي خوشبو.

غزل

شڪر مولا جو اسان کان ڪوبه نه آزار ٿيو،
 مثل گل خوشبوءِ ڪئي سين ڪونه ڪنهن تي بار ٿيو.
 دوستن سان خوش رهياسون دشمنن سان رنج نه ٿياسون،
 پاڻ کي انسان ڪنهن سان وير هو نه عار ٿيو.
 دلبرن کان دوستيون ٿيون ۽ دغائون پڻ ٿيون،
 پر اسان کان گل رخن لئي پيار هو ۽ پيار ٿيو.
 دل ۾ جي آئي ڪدورت ٿي زبان روڪي ڇڏي،
 ڪوبه مون سان حرف ڪڏهن ڪونه ٿي پيڪار ٿيو.
 ”مير“ صاحب هوندي پڻ مهر و وفا جاري رکي،
 هر گهڙي لطف و عنايت مون کان ئي اظهار ٿيو.

مُحْزَل

شورش ۾ غم پلا ٿي مرڪي پئو،
 درد کي سيني لائي مرڪي پئو.
 ڇا ملي ٿو فضول آهن مان،
 زير لب مسڪرائي مرڪي پئو.
 ها الم جو ڏکيو هي دور آهي،
 پيچ سان پيچ پائي مرڪي پئو.
 عشق ۾ هي تلاش راحت ڇو،
 رنجش کي رلائي مرڪي پئو.
 "مير" گردش سان کيڏ جاري رک،
 پاڻ تي نيٺ نائي مرڪي پئو.

غزل

برهم ۾ بي خود ڪري محبوب ماري ويو هليو،
 درد ڪيئي دل اندر دلبر اٿاري ويو هليو.
 نيهن جا اهڙا نشانا ناز سان نرسيل هنيان،
 دويدو چڻ ته دوناليون ڪئي اڪاري ويو هليو.
 هي گلي هي ڪوهه واٽون هي شهر ويران ڪري،
 برهم جي پٺپور ۾ ڪا باهم ٻاري ويو هليو.
 ذڪ ته آهن ڳالهه جو پوءِ يادگيري ڪانه ڪئي،
 واهه جا وعدا ڪيا ليڪن وساري ويو هليو.
 ”مير“ محبوبن مٿي ٺاهن ميارون ڪي ڪيون،
 شڪر آهي ڪا گهڙي گڏجي گذاري ويو هليو.

غزل

ظالم! پري نه ويه منهنجو ساهم ٿئي ٿو،
 هي من جو قيدي ڪيو اٿي ڀلا هين به چئي ٿو.
 هين دور رهڻ سان ڀلا درد ڪو ويندو،
 ڪو غم جو ڏينهن سهڻا ڀلا هين به کڻي ٿو.
 تـو پيار ڏئي پاڳيل اهڙو ڪيو ٻرين آ،
 جڻ عشق هٿن ساڻسون ڪي هاڻ گهٽي ٿو.
 دل به کڻي وٺين دلبر ننڍ به ڦٽائي وٺين تون،
 ڇا پيار ۾ ڪنهن کي ڀلا هين به لڻي ٿو.
 اي ”مير“ جا محبوب ڀلا چئو ته جيئون ڪيئن،
 هر لمحہ نئون درد نئون سور ڦٽي ٿو.

غزل

اڄ پراڻي واٽ تـان آيس تـه منظر ياد پيو،
 سو قصو جو ذهن ۾ اڪثر ٿي اڪثر ياد پيو.
 ساڳي سهڻي سائي ساوڪ جو نظارو دلفريب،
 محب جي جوڀن جواني جو ٿي محشر ياد پيو.
 سڄ افق چيري اڃان ٿورو مٿي آيو پئي،
 مون کي ان دم يار جو ٿي مڪ منور ياد پيو.
 دل ۾ هڪ درياھ ٿي ڇوليون هڻ منهنجو لڳو،
 اف پراڻي ياد جو ڪهڙو تصور ياد پيو.
 ”مير“ ڪئي گلشن ڏنم بلبل ڏنم وسري ويو،
 سو نظارو جت مٺو ملندو هو ور ور ياد پيو.

غزل

ٻئي سمت تنهنجي حسن مون کي نهارڻ نه ڏنو،
 شهر ۾ ڪيئي سخي هئا پڪارڻ نه ڏنو.
 شهيد ناز تي تنهنجو ئي حق هو سهڻا،
 ڪنهن ٻئي کي مون بعد مرگ اجارڻ نه ڏنو.
 اسين ڪرياسين جي منهنجي اوهان جي اکرين جي،
 سهارِي لاه وريا ڪئي ٿي، اتارڻ نه ڏنو.
 ڪڏهن ٿي زلف پيا ياد ڪڏهن لب شيرين،
 نقوش حسن ڪڏهن توکي وسارڻ نه ڏنو.
 هي ”مير“ تنهنجي قدم ۾ ڪٽي ها عمر تمام،
 گردش دور مگر ڪڏهن ڪڏهن گذارڻ نه ڏنو.

غزل

ڪا گهڙي ڪا پل به رائل اڃ نهارين ڇو نٿو،
 ٻئي اکين جا ڪان ٽهري اڃ اڪارين ڇو نٿو.
 حيف آ هن رت حسين ۾ تون رڻو راڻا وٽين،
 اڃ مٺا ماڻا ڪري محبوب مارين ڇو نٿو.
 ناز پرور ناز ڪر ڇڏ تون اها ڪاوڙ قريب،
 هاه هن موسم حسين ۾ گڏ گذارين ڇو نٿو.
 عاشقن کان ان طرح ٿيندي خطا رهندي آهي،
 حسن جي صدقي اها سهڻا وسارين ڇو نٿو.
 "مير" کان پاسو مٿائي منهن ڦيرائي ڇو وٽين،
 سي سڄڻ اڪڙيون عقابي اڃ الارين ڇو نٿو.

غزل

شام جو گهرو سايو هوندو،
 سام مٿي هو آيو هوندو.
 منهنجي وفا تي هاڻ ته هن جو،
 مثبت مثبت رايو هوندو.
 مون جو لکيو آ پيار ۾ نعو،
 سو هن مرڪي ڳايو هوندو.
 آئون چمان جيئن هن به چن سان،
 منهنجو ڦوٽو لايو هوندو.
 منهنجي اکين کي ٺارڻ خاطر
 ويس گلابي پايو هوندو.
 جيئن وڻي ٿو يار اسان کي،
 ”مير“ به ان کي پايو هوندو.

غزل

ڪهڙو بيان تو سان ڪجي دردِ شديد جو،
 فرصت ماضيءَ ۾ ڏسجان جنازو شهيد جو،
 هر ڏينهن ڪري عيد گذارين ٿو اي سهڻا،
 مون لئي بنگي چنڊ وٺين تون ته عيد جو،
 آهي فضول ياد ڪرڻ ڪنهن کي پڪارڻ،
 هي آرزو به درد ٿو سمجهان مزيد جو،
 آهي جا ٺهي رسم نئين ما نڀائي،
 بر چشم هر دستور زماني جديد جو،
 اي "مير" فقط اڄ هجي ته اڄ کي ئي ڏسجي،
 ماري رکي ٿو مون کي انديشو بعيد جو.

غزل

جوان مومن ۾ جدا آ ڪريو ويو،
 اڃان ويٺو سوچيان ته ڇا آ ڪري ويو.
 سرر بزم منهنجي نه تعريف هن ڪئي،
 ٻڌو ته منهنجي گلا آ ڪري ويو.
 شهر ۾ گلي ۾ ڪري ڪوس ويو آ،
 قيامت حسين ڪا ٻيا آ ڪري ويو.
 وٺي دل ويو پر نه مون کي ڏسي ٿس،
 عجب مون مان دوکو صفا آ ڪري ويو.
 اسان "مير" ڪاڪل ڪنڊين ۾ رهياسون،
 سچن لوڪ تي ئي سجا آ ڪري ويو.

غزل

وفا به قدر ضرورت هو ڏيڻ ها ته چڱو،
 نپائي مون سان جي انگت ها بي وفا ته چڱو.
 هي ڇا ڪيس نه جيان ٿو نه ئي مري تو سگهان،
 ڪري قتلام ڇڏي ها سندس ادا ته چڱو.
 نه هي فرياد ٿئي ها نه داد خواهي طلب،
 رهي هو مون سان گڏجي اگر سدا ته چڱو.
 جدائي ۾ ڪو پلا عشق ۽ جنون ٿو وڃي،
 رکي هو روبرو مون کي ڏي سزا ته چڱو.
 اي "مير" جرم وفا تي هو ٿيو خفا آهي،
 اي ڪاش هن کان به اڌري ٿئي خطا ته چڱو.

غزل

الفت جو بار مرڪي گهٽائي ته چڱو،
 نازڪ آ مگر نيھن نڀائي ته چڱو.
 ديوانگي ۾ دل جو مٿان حال ٻڌايان،
 دلدار نه ديوانو بنائي ته چڱو.
 ماڻهون نه ڪٿي محب ڪي مهڻو ڏئي وٺن،
 مون سان نه منو منهن ڪي مٽائي ته چڱو.
 نانگن جي وچان رخ تي ڪيئن بوسو پلا ڏيان،
 هو زلف پنهنجي هٿ سان هڻائي ته چڱو.
 اي ”مير“ جدائي ۾ دل تنگ ڪري ٿي،
 محبوب خود انهيءَ کي مڃائي ته چڱو.

غزل

خوابن کي مهڪائي هليو ويو،
 مون سان هو شرمائي هليو ويو.
 پنهنجا نينڻ خماري ڪئي هو،
 بي ڪل من کي بنائي هليو ويو.
 بيمار ۾ ڪهڙو چين ڏنو هن،
 وڙو درد وڌائي هليو ويو.
 موسم جي هر هڪ سرندي کي،
 جوڀن سان گرمائي هليو ويو.
 سهڻيون سهڻيون اکريون ڪئي،
 ڪهورن سان گهائي هليو ويو.
 ”مير“ ڪيون ڪيئن هيڏي جاتي،
 محب تم آهي منجهائي هليو ويو.

غزل

هو مسڪرائي مسڪرائي مليو،
 کير کي کنڊ سان ملائي مليو.
 هاڻ! قسمت ڪ رشڪ ماهم آهي،
 چنڊ به هن سان منهن لکائي مليو.
 هي قيامت نه آهي ڇا آهي،
 هو وڃڻ وقت موڪلائي مليو.
 سو مقرر جو ئي سڪندر آ،
 محب جنهن کان وڃي ورائي مليو.
 هي به قاتل جي چال آهي ڪا،
 ٿورو هٻڪي بيهي اڇائي مليو.
 "مير" محبت جو هي معراج آهي،
 محب ماڙي مٿي گهرائي مليو.

غزل

اڄ رات دل جي باغ ۾ سهڻو گلاب هو،
 هن جو خيال ذهن ۾ چڻ انقلاب هو.
 تنهائين کان بـوج هئا رات جا پهري،
 صبح ٿيڻ به مون لئي چڻ هڪ عذاب هو.
 جيئن جيئن خيال و خواب ۾ گوليو سچڻ کي مون،
 تيئن تيئن پري ويو ٿيندو گوياءِ سراب هو.
 هن جي اچڻ ويڃڻ تي سوچيو ذرو جو مون،
 محسوس هو ايئن ٿيو چڻ ته حجاب هو.
 اي ”مير“ ڳالهائون ڇا سچڻ يار جون ڪجن،
 گفتار ۾ صبا هو ٻڌڻ ۾ رباب هو.

غزل

اقرار نہ انڪار ايئن وقت وڃي پيو،
 ڏسندي اوهان کي يار ايئن وقت وڃي پيو.
 مرڪي هليو آ بازو حسرت زده ۾ اڄ،
 ڇڏ هاڻ ٻيا تقرار ايئن وقت وڃي پيو.
 عاشق سان ڀلا ايترو محبوب سڄڻ ڇو،
 برسي پئي ملهار ايئن وقت وڃي پيو.
 جانب جواني آهي مهمان ڪا مهل،
 دلبر ڪراه ڏيندڙ ايئن وقت وڃي پيو.
 غيرت وٺي ٿي آئيني اڳيان جي بڻهن ٿو،
 ڇڏ هاڻ هي سينگار ايئن وقت وڃي پيو.
 محبوب مفت ۾ ٿو مري ”مير“ هجر ۾،
 ماڻن سان اچي مار ايئن وقت وڃي پيو.

غزل

رسي ٿو يار سڄو ڏينهن پيو مڃاين ٿو،
 وصل جو وقت سڄو عرض ۾ ڪهاين ٿو.
 نگاهه لطف وٺي پيار ويو قرار ويو،
 لڳي پيو هجر ۾ هي زندگي وڃاين پيو.
 سڄڻ جا ناز عجب آڙ ۽ انگل اوکا،
 مان نئين روز نوان درد ڪي پراين ٿو.
 علاج هجر جي بيمار جو پلا ڪهڙو،
 طبيب روز نئين سر نوان گهراين ٿو.
 اي "مير" وصل جو ڪيئن وقرار ياد ڪري،
 هنجون حبيب لئي هر دم هتي وهائين ٿو.

غزل

دل تي هين اختيار ڪيئن ٿيندو،
 عمر ۾ انتظار ڪيئن ٿيندو.
 تون قيامت ۾ ئي ملي ويندين،
 ها! مگر اعتبار ڪيئن ٿيندو.
 تنهنجي وعدي تي سڀ ڀلائي ڇڏيان،
 هي غم روزگار ڪيئن ٿيندو.
 وصل ۾ به جڏهن نه آ ميسر،
 هجر سان مون کي پيار ڪيئن ٿيندو.
 "مير" آهي فراق ڇڻ ته خزان،
 سو چوڻ سان بهار ڪيئن ٿيندو.

غزل

مون ڏٺو رات توکي خواب ۾ هئو،
 چنڊ روشن تنهنجي شباب ۾ هئو.
 تنهنجي هر ڳالهه ۾ خمار عجب،
 گهڻو هڪ هڪ ٻڌل شراب ۾ هئو.
 چؤطرف تنهنجي اچڻ جي خوشبوءِ،
 جسم تنهنجو پٺل گلاب ۾ هئو.
 رفتہ رفتہ ڏسڻ اکين جو جهڪڻ،
 ربط ڪهڙو نم ان حجاب ۾ هئو.
 ”مير“ ڪهڙي تنهنجي واکاڻ ڪري،
 حسن تنهنجو نم ڪنهن حساب ۾ هئو.

غزل

اڄ بـمـ مرڪڻ اوهاڻ جو وسري ٿئو،
 تـو سوا دل تي ڪوئي اڀري ٿئو.
 لڳي هي راهم مون کي ويران ٿي،
 تـو جيئو ڪوبه هتان گذري ٿئو.
 ڪيئن پـلا دل کي ويهي وندرايان،
 خيال تنهنجو تـم ذرو آتري ٿئو.
 اڄ نه قاصد نه ئي ڪو حال ڀرم،
 اڄ تـم ڪانگيل بـم هتان آڏري ٿئو.
 درد دلبر جو "مير" اهڙو آ،
 لڳو هيئن تـير آهي نڪري ٿئو.

رديف "هم"

غزل

سندم دل آشنا ڪر تون حقيقت سان رسول الله،
 منور دائما رک تون عقيدت سان رسول الله.
 پڙهان شل ورق وحدت جو دوائي مان وڃي ڏوهي،
 هجان هر دم سدا ويجهو شريعت سان رسول الله.
 نقش جا ٽوڙ هي نيمر بچان شيطان ۽ شر کان،
 پلئو منهنجو نه پئي اٽڪي حزيمت مان رسول الله.
 هجين رهبر ۽ تون هادي حياتي جي سفر ۾ شل،
 وڃان هر حال ۾ ريجهي طريقت سان رسول الله.
 ڪرم ڪو "مير" تي اهڙو مٺا مدني محمد ڪر،
 وڃان ڪم ٿي سڄو سارو مشيعت سان رسول الله.

غزل

ڪجهه ڳالهايو جناب مگر آهسته،
 زندگي ۾ ڪيو انقلاب مگر آهسته.
 ڪهنڊ گهورون ته مقدر ئي اسان جو آهن،
 ها! اسان تي ڪيو عتاب مگر آهسته.
 روز و شب ڏمر جا ٿا باب ٽهن،
 پورو پنهنجو ڪيو ڪتاب مگر آهسته.
 هي دور جيت جو ٿار دور چون،
 ڀلي مھڻا سڪو شتاب مگر آهسته.
 ”مير“ محبوب ڪڏهن توکي مڃي ٿي وٺندا،
 هي ڏسندو ئي رھم خواب مگر آهسته.

غزل

بيان ٿي سگهي ٿو نه غم توبه توبه
 حسين جي عادت ستم توبه توبه
 کڻي دل هليا ويا ڪري قول مون مان
 وساري وري ويا صنم توبه توبه
 ڪئي عشق ۾ ڪنهن نه ڪا غم گساري
 ڪيا دوست دشمن ظلم توبه توبه
 جڏهن به سچن سان ڪير غم جو شڪو
 چيائون ته آهن ڪرم توبه توبه
 جڏهن "مير" آيا نه وعدي تي سهڻا
 رڻا رات ساري چشم توبه توبه

رديف "ء"

غزل

هر چيز هوس آهي الله کان سواء؛
 هر گالهم ۾ کس آهي الله کان سواء.
 اي دل متان تون پلجين رنگين زماني تي،
 هي وات نم کس آهي الله کان سواء.
 هر بار لطف ڏي ٿو نالو منو خدا جو،
 ڪٿ اهڙو نم چس آهي الله کان سواء.
 مولا سواء کير نم تقدير ٿو ٺاهي،
 انسان بيوس آهي الله کان سواء.
 اي "مير" تون نفس کي ڪر مطمئن چڱو آ،
 هر چيز هي بس آهي الله کان سواء.

غزل

تون اچين ٿو ته وڃي ٿي خوشبوءِ،
 تون آهين تنهنجي رهي ٿي خوشبوءِ.
 ڏنگ دل تي هڻي نم موسم ٿي،
 ڪيڏي فطرت کي وڻي ٿي خوشبوءِ.
 هوش کي ڀري وڃ مدهوش ڪيو،
 ڪهڙا نغما هي چوي ٿي خوشبوءِ.
 زهر تنهائن جا ماڪي ٿين،
 تنهنجي گيسو جي اڇي ٿي خوشبوءِ.
 ”مير“ سان تون نه آهين ساڻ جڏهن،
 حال منهنجي تي ڪلي ٿي خوشبوءِ.

غزل

وٺندي ڪڏهن اسان کي سدا هئي وفا جي بوءِ،
 محبوب دل نواز جي دم خود ادا جي بوءِ.
 هي ڇا ٿيو جو مان ئي گنهگار ٿي ويس،
 ڪيڏي ته ناپسند هئي مون کي خطا جي بوءِ.

جن جي عمر آ گذري سدا جور و جبر ۾،
 تن کي وري اچي ڪٿان آه و بقا جي بوءِ.

ميري نه ڪڏهن دل ڪجي دنيا جي چوڻ تي،
 ويجهي نه ڪجي ڪڏهن ڪبر و ربا جي بوءِ.

اي ”مير“ ڪٿي موتي، ربحان پيٽ ۾،
 سڀ کان پري وڃي ٿي زهد و سخا جي بوءِ.

رديف ”ي“

غزل

بي قدر هو نم هئو قسمت ئي هئي،
 ها مقدر ۾ نم صحبت ئي هئي.
 هو نصيبن ۾ سو ملي آ ويو،
 وصل پنهنجو نم هو فرقت ئي هئي.
 ڇا ڪريون هاڻ قصو الفت جو،
 ڪا گهڙي پل جي تم نسبت ئي هئي.
 پيار ڪهڙو آ هن زماني ۾،
 ها اکر هئي تم ڪا وحشت ئي هئي.
 خواب وانگي مليو اسان کي هو ”مير“،
 هن سان بس ايتري صحبت ئي هئي.

غزل

ٻي وسين جو نظام ڏس ته اچي،
 ڪيئن گذاري آ شام ڏس ته اچي.
 تون رهين بدگمان تو جن کان سچڻ،
 تن لهن تي آ نام ڏس ته اچي.
 پنهنجي گردش زلف جي صدقي،
 منهنجي گردش ايام ڏس ته اچي.
 اي ستل خواب غفلت جا صنم،
 نند منهنجي حرام ڏس ته اچي.
 ”مير“ ڪي شادمان چوڻ وارا،
 پنهنجو غمگين غلام ڏس ته اچي.

غزل

ڪنهن ڌاربا جي ڳالهه ڪريو شام وڃي ٿي،
 ساغر ۾ مٺ ڪا لال ڀريو شام وڃي ٿي.
 جي دل اداس آهي ته هو خوبرو اچي،
 دل تي حمائي هٿ ڪو ڌريو شام وڃي ٿي.
 صبح ته خير هن جي حسين فڪر ۾ وٺي،
 افسوس ته هي آهي ڏريو شام وڃي ٿي.
 مٺ آهي ته هو ناهي هو آهي ته مٺ ناهي،
 بي ربط تسلسل ۾ ڪريو شام وڃي ٿي.
 اي "مير" زندگي جي ڪو حسرت به هي ڏسي،
 مشڪل سان جا آئي سا وريو شام وڃي ٿي.

غزل

نازڪ پرين کي جوڙو جفا پي نٿي اچي.
 افسوس ڪريون ڪهڙو وفا پي نٿي اچي.
 ٻوسو ڏيڻ ته ڏي ٿو اگهي ٿو رومال سان،
 هن شاهه حسن کي ته سخا پي نٿي اچي.
 هو شرم به ڪري ٿو ستم جي حدود تڪ،
 ڪم سن آ ڪرڻ هن کي حيا پي نٿي اچي.
 ڪلهه رات ڏسي مون کي انگڻ تي ويهي رهيو،
 محبوب کي ڪرم جي ادا پي نٿي اچي.
 اي ”مير“ چپ رهڻ ۾ به ناهي قرار ڪو،
 چاهيان اگر گلا ته گلا پي نٿي اچي.

غزل

گذري ويا جي وقت ورن ٿا ڪڏهن وري،
 وڇڙي ويا جي يار ملن ٿا ڪڏهن وري.
 هو آهي آسپاس مگر دور دل کان آ،
 نڪري ويا جي تير اچن ٿا ڪڏهن وري.
 روئڻ ڪنجهڻ سان درد پيلا ڪيترو لهي،
 طوفان مچي ويا جي وهن ٿا ڪڏهن وري.
 سوز و فراق هن جي محبت جي ياد آ،
 يا چار ڳوڙها اک مان ڪرڻ ٿا ڪڏهن وري.
 اي ”مير“ شاعري ۾ ٻڌائين ڇو لوڪ ڪي،
 ان طرح راز دل جا کلن ٿا ڪڏهن وري.

غزل

جفا ٿي جفا ڪر ورائي ورائي،
 پياي ڏس اسان کي ستائي ستائي.
 اڏي خاڪ تنهنجي قدم تي ئي ڪرندي،
 پياي ڇڏ اسان کي جلائي جلائي.
 ڪڏهن ڪونہ ٿڪي اسان جي محبت،
 راهم عشق ۾ ڏس هلائي هلائي.
 جا دل تان لهي سا محبت نہ چئي،
 اسان کي تون ڏس پيو مٽائي مٽائي.
 اي سهڻا پياي ”مير“ کي آزما تون،
 محبت وڌائي گهٽائي گهٽائي.

غزل

ڪڏهن ته مون کي اچي يار وڃ هي سمجهائي،
هي دل ڇڙ نالو وٺي تنهنجو مون کي ترپائي.
هي رات ڇو ٿي اچي زلف تنهنجا ياد ڏئي،
هي صبح ڇو ٿي اچي چهره تنهنجو ورجائي.
ڏسان ٿو ڀنور، اکيون ياد ڇو اچن تنهنجون،
هي گل ڇو تنهنجي عارض جو رنگ بدلائي.
هي ساڪ ڇو ٿي ڀسينو لڳي سچن تنهنجو،
هي دل ڇو جوش محبت کان پاڻ اڇلائي.
جي ڀلجي ويو آهين سهڻا ته مون کي ياد تون ڪر،
رڻو جي آهين چئو ”مير“ توکي پرچائي.

غزل

ڇو زلف جا ٺاهين پيچ پيو مجبور ٿو ڇاڙهين وارن تي،
 بي درد پلا ڪجهه سوچ هي ڇو ظلم ڪرين ويچارن تي.
 هڪ برهم جو اوکو بار سڄڻ، ٻيا تنهنجا انگل آزار سڄڻ،
 ڏئي درد هزارين يار ڇڏين ٿي رات ڪٿي آڱارن تي.
 هڪ سور هجي رڪجي سهجي، هڪ درد هجي دل ۽ سانڍيون،
 ٿو برهم جون باهيون اهڙيون ڏين آزار مچن آزارن تي.
 هڪ پيچ مان نڪرون ٻئي ۾ پئون فرحت ٿي نه آهي سورن کان،
 ڇو رنج و الم جا وار ڪرين نادارن تي لاچارن تي.
 هي ”مير“ به تنهنجي آس ۾ آ، بي قياس ڪڏهن ڪو قياس به ڪر،
 تقليد اچي تون ٺاهم ڪنهن جي سينگار نه ڪر سينگارن تي.

غزل

اڄ انگڻ تي ڀار آئين قرباني ٿي وئي،
 محب تنهنجي اڄ اسان تي مهرباني ٿي وئي.
 دل ۾ ڪيئي درد هئا شڪوا هئا ۽ هئي گلا،
 پر پرين توکي ڏسي هت ٻي زباني ٿي وئي.
 اي مٺا جاني جدائي ڪجهه بگاڙي نه سگهي،
 پر ذرا ٿوري دٻين ۾ بدگماني ٿي وئي.
 هجر جون راتيون مقدر ٿي ويون آهن مٺا،
 پر اڄوڪي رات سان ڏس ڪجهه آساني ٿي وئي.
 "مير" جنهن کان پل جدائي جو ڏکيو ڏاڍو هئو،
 محب اهڙي کان پري هي زندگاني ٿي وئي.

غزل

دل منهنجي کي دير تک ٽڙڪائي تنهنجي ياد ٿي،
 تون پري آهين ڀرين ٽڙپائي تنهنجي ياد ٿي.
 هڪ اڪيلايون هجر ٻيو انتظار جو زهر،
 ٿيو اچيو در هر گهڙي ڪڙڪائي تنهنجي ياد ٿي.
 تون وساري پاڻ وٺين ۽ دل ڪٿي خود ساڻ وٺين،
 ڇو اچيو سوري مٽي لڙڪائي تنهنجي ياد ٿي.
 سوز هڪ ساڙي ڇڏيو ٻيو برهم ڪئي باهيون ڏنيون،
 ڇو اچيو رت روح کي ٽڙڪائي تنهنجي ياد ٿي.
 ”مير“ سان محبوب هين رشتو رکڻ نااهي روا،
 ڇو ڪنل تي ڪان ٻيا ڪڙڪائي تنهنجي ياد ٿي.

غزل

نم تون وسرين سگهين دل تان نم تنهنجي ڳالهه وسري ٿي،
 اکين مان آب جاري آ، ايئن هر رات گذري ٿي.
 خدا ڄاڻي ڪڏهن ايندين ڪٿي سي نيڻ مستان،
 ڏسي بي درد تنهائون منهنجي ته جان نڪري ٿي.
 دعائون بي اثر ٿي ويون ڦڪين سان فرق نم آيو،
 علاجن آگ پڙڪائي دوا ٿيو زهر اٿري ٿي.
 نم دل باغن ۾ ٿي وندري نم ڪا ساحل تي ٿي سڌري،
 لڳن مون کي پھڻ ٿيو گل هوا ٿيو تير اڪري ٿي.
 سچن ساري هنجون هاري ٿا مشڪل ”مير“ ڏينهن ڪاٿيون،
 ڪٿيو سامان سورن جا سچن بي رات اڀري ٿي.

غزل

پي ويس پوءِ خطا ياد آئي،
 توبه توبه جي دعا ياد آئي.
 لغزش مٿس کان ڪري پيس جڏهن،
 مون کي سڃڻي جي ادا ياد آئي.
 محاسب هاڻ حسابون ڪهڙيون،
 مون کي پنهنجي نه سزا ياد آئي.
 پيٽو شب پر شراب مون ٽڪڙو،
 نماز عشق قضا ياد آئي.
 مان بلا نوش ٿيس يار تڏهن،
 تنهنجي زلفن جي بلا ياد آئي.
 ”مير“ هي مٿس حرام هوندي آ،
 هوش جڏهن نه رهيا ياد آئي.

غزل

گردش و رنج ۽ آلام هٽڻ ڏي ساقِي،
 مٿي تي دنيا سڏو الزام هٽڻ ڏي ساقِي.
 رات پنهنجي ڏسي تات ۾ ويندي،
 پر هي بدننام آهي شام هٽڻ ڏي ساقِي.
 بي خودي آئي نه آهي اسان جي در تي اڃان،
 هوش ۽ عقل سڏو نام هٽڻ ڏي ساقِي.
 ترڪ الفت جو تماشو به ڏسي وٺنداسين،
 يار کي ٿورو ئي دوکام هٽڻ ڏي ساقِي.
 "مير" معجوب نه آهي رسم آ دنيا جي،
 ترس هي واعظ بدننام هٽڻ ڏي ساقِي.

غزل

خوشبو عجيب آهي سچڻ جي ديار جي،
 جيئن باغ ۾ مهڪ آهي فصل بهار جي.
 هيرن جون ڪٿيون آهن يا لعل و جواهر،
 ڪهڙي ثنا ڪيان مان گلن جي غبار جي.
 الجهي پئي هي دل آ سندس محل و مڪان ۾،
 رونق عجيب آهي درن جي ديوار جي،
 هن جي شهر جون واڙون عجب يارڏليون سين،
 تعريف ڇا بيان ڪجي تن پيچدار جي.
 باغ عدن کي رشڪ اچي جي اگر ڏسي،
 ٿوري جهلڪ سچڻ جي حسين لاءِ زار جي.
 اي ”مير“ ڪٿ ڪروڙ نه ديوان ٺهي وڃن،
 تعريف لک نه ايندي حسين محب يار جي.

غزل

چو ستائين ٿو ايڏو خطا ڪان اڳي،
 ڪو مري نه پوي ڪنهن سزا ڪان اڳي.
 ناز پرور ذرا نين پنهنجا ته جهل،
 دل جو ڌاڙو لڳي ويو ادا ڪان اڳي.
 آف! هي قاتل جواني هي ظالم ادا،
 هاه ماري وهن ٿا قضا ڪان اڳي.
 ڪونه اهڙو ٻڌوسين ستمگر ڪڏهن،
 پنهنجي سهڻي مٺي دلربا ڪان اڳي،
 چو ٿو ماري وهين "مير" کي مفت ۾،
 ناز پنهنجي ڪان پهرين جفا ڪان اڳي.

غزل

تنهنجو پاڪ حجاب آهي،
 تو سان ملڻ ثواب آهي.
 تون سراپا خوشبو آهين،
 تنهنجو حسن گلاب آهي.
 حسن جو حاڪم آهين سهڻا،
 جوين جو نم جواب آهي.
 اڪڙيون تنهنجون ابرو رحمت،
 تنهنجو وجود ڪتاب آهي.
 سهڻا توکي هر دم ساريون،
 خيال اوهان جو خواب آهي.
 ”مير“ سان مل محبوب اچي،
 ڪهڙو هاڻ حساب آهي.

غزل

شمع رخ روشن اڳيان تون ٻرڻ ڏي،
 اڃان دل ٺرڻ ڏي اڃان دل ٺرڻ ڏي.
 مٺا تنهنجي جلوي منجهايو آ مون کي،
 ڏرو ترس هوش تـم منهنجا ورڻ ڏي،
 جدائي جي صدين جو آهيان ستايل،
 قصا قرب جا ڪجهه ته مون کي ڪرڻ ڏي.
 اڃان سـوز الفت لـڻو ڪونم آهي،
 درد کي ته دلبر اندر مان ڏرڻ ڏي.
 ڪندو ”مير“ شڪوونم اڄ ڪا شڪايت،
 مگر ان کي آهون ته اڳيان ڪجهه پرڻ ڏي.

غزل

تنهنجي لطفِ نظر جي عطا ٿي پئي،
زندگي جي وري ابتدا ٿي پئي.
درد تنهنجي اڳيان بي اثر ٿي وڃن،
تون اچين جي انهن جي دوا ٿي پئي.
روپرو تون اسان جي هجين مه لقا،
چا خوشي جي عجب انتها ٿي پئي.
زندگي بي وفا چيز آهي سڄڻ،
ڪاش ان ۾ ڪا تنهنجي وفا ٿي پئي.
محب مولا ڪري تون اچين ”مير“ وٽ،
منهنجي مقبول اڄ هي دعا ٿي پئي.

غزل

افشا ڀلا هي دل جي حقيقت به ڪيئن نه ٿئي،
 ظاهر دلين جو پيار محبت به ڪيئن نه ٿئي.
 آڙاه ڪڏهن لوڪ جي نظر کان لڪو آ،
 پوءِ عيان برهم جي مصيبت به ڪيئن نه ٿئي.
 تلوار جيان ڀرون ۽ اڪيون تير مثل ٿيون،
 سهڻن اڳيان پوءِ ڪنهن کي حريمت به ڪيئن نه ٿئي.
 هرڪو هتي مجازي خدا ٿاهي هلي پيو،
 پوءِ خلاف پنهنجي مشيبت به ڪيئن نه ٿئي.
 اي "مير" هرڪو آهي هڪ ٻئي سندو خلاف،
 پوءِ خليل اسان ۾ اذيت به ڪيئن نه ٿئي.

غزل

ظلم ٿيو دل تي گهڻو ليڪن فغان مون کان ڪئي،
 پنهنجي قوت صبر واري رائگان مون کان ڪئي.
 محب کي پلجي ڪڏهن شڪو وڌو مون نه ڪلا،
 هي زمين سر تي ڪئي ۽ آسمان مون ڪا نه ڪئي.
 درد کي ۽ زخم کي سڀني اندر سانڍي رکيم،
 ڪا ذري رنج و الم جي ڪٽ عيان مون ڪا نه ڪئي.
 هر گهڙي اميد ٿاڙيم آس رکيم يار جي،
 ڪنهن به ساعت دل سندن بدگمان مون ڪا نه ڪئي.
 ”مير“ مون سان دلربا هر دم رهيو ناسهربان،
 پر ڪڏهن هي دل سندن بي مهربان مون ڪا نه ڪئي.

غزل

ساقی ٿورو اڃان به پيار مون کي،
 ڪه ڪي ٿو اڃان قرار مون کي.
 مٿم اڳر مٽڪڏي ۾ ناهي رهي.
 مرڪي صورت سنڌي ڏيکار مون کي.
 درد منهنجو دوا مان ڇا ڄاڻي،
 دوست پنهنجو ڪراه ڏيندڙ مون کي.
 هوش آهن اڃان سلامت ٿيا،
 غم جي ٿوري اڃان آ سار مون کي.
 ”مير“ کي نفرتن جياريو آهي،
 ورنه ماري ڇڏيو ٿي پيار مون کي.

غزل

ادا ۾ مون کي سچڻ جي وفا پسند آهي،
 نياز و ناز ۾ هن جو حيا پسند آهي.
 محب منهنجو سراپا آهي حسين،
 ٻڌايان ڪهڙي وصف مان ته ڇا پسند آهي.
 مرڪ هن جي ڏسي لڄي ٿي ڪنوڻ،
 گهٽا کي زلف سندس جي ادا پسند آهي.
 هن جي رخسار کان آ رنگين شفق،
 صبح کي رخ سندس جي ڏيا پسند آهي.
 معيار منهنجي مٿي جو مٿي اي ”مير“ آهي،
 وٺن ٿا شعر سندم ۽ ٿنڀا پسند آهي.

غزل

ھن جي غم کان ٿيو لا علاج آھي،
 ھن جو مرڪڻ ئي ھا علاج آھي۔
 مون مريض السم کي ڪھڙي خبر،
 دردِ فرقت جو ڇا علاج آھي۔
 ھو اچي روبرو ته ڇا نہ ٿئي،
 ھن جو ٿيو نقش ٻا علاج آھي۔
 ڪاش ڪا گردشِ فڪ منجھي،
 ھن جو دستِ دعا علاج آھي۔
 بس فقط ”مير“ تون رھين محروم،
 ورنه هرھڪ ٿيو با علاج آھي۔

غزل

آھن جي نارسائي سمجھ ۾ نٿي اچي،
 قسمت جي بيوفائي سمجھ ۾ نٿي اچي.
 مغرور وٽي سهڻو اسان جي سوال تي،
 سهڻن جي ڪج ادائي سمجھ ۾ نٿي اچي.
 منهنجي عشق جو غرور به ابايس جيان آ،
 ٻئي در سندي گدائي سمجھ ۾ نٿي اچي.
 هر روز عقل دل جو جهيڙو لڳو وٽي،
 هي دوبدو لڙائي سمجھ ۾ نٿي اچي.
 اي ”مير“ عجب طرح سان بي ربط آ خيال،
 اڄ گيت غزل ۽ وائي سمجھ ۾ نٿي اچي.

غزل

ويو سهڻو ڌار ڪري،
 دل جنهن سان پيار ڪري،
 ڏکڙا منهنجي دل ۾،
 ويا هنڌ هنڌ ڌار ڪري.
 سورن جا سامان ڏسي،
 ويو اڪڙيون چار ڪري.
 ڪو رحم ڪري شل راتو،
 ملي سهڻو سار ڪري.
 ڪڪر وڇوڙي وارو،
 آيو ڏاڍي ڪار ڪري.
 "مير" سان مرڪي مرڪي،
 ويو پل جو پيار ڪري.

غزل

هن کي عادت آ بيوفائي جي،
ڳالهه ڪهڙي ڪريون جدائي جي.
خون دل جو ڪري ويو آهي،
شاهدي آهي هٿ حنائي جي.
پنهنجو هو بيوفا ته ٿي نه سگهيو،
ڇا ڪيون سوچ شئي پرائي جي.
جو وساري ٿو ڪاش وسري وڃي،
لهي تهمت هي آشنائي جي.
خود غرض ”مير“ محبت ٿي جڏهن،
پوءِ تمنا ڇا دلربائي جي.

غزل

ٽو ڏي ڏسي اسان جي دل ٻئي وري وري،
 پيارا سرڪ پياري ٽو ڪئي چري چري.
 نالي خدا جي هاڻي محبوب مل اسان سان،
 ٽو کان سواءِ پيارا ويندس مري مري.
 ڪئي درد دل ۾ سهڻا تنهنجي فراق جا هن،
 اچ ٿم ٻڌايان ٽو کي ساري ذري ذري.
 راتن جون راتيون جاڳي جاني ٽو کي پڪا ڀر،
 آهي جلايو برهم جي ٻارڻ ٻري ٻري.
 تون "مير" کي وساري محبوب وئين هليو ڀر،
 منهنجي نم توري ساعت هڪڙي سري سري.

غزل

ڪيترو غم هجي ليڪن ڪڏهن گلا نه ڪجي،
 عشق جي شرط اها آهي ته رسوا نه ڪجي.
 عشق کان پهرين مناسب آهي سوچڻ سمجھڻ،
 ٿي ويو عشق ته پوءِ لبڻ ڪي وا نه ڪجي.
 اجايو شوق ڪٿي آهي دل کي دل سان ڳنڍڻ،
 جي ڳنڍجي اوچتيون ويون ته پوءِ جدا نه ڪجي.
 زمانو ئي آهي اهڙو ڪڏهن ٿيو ئي وڃي،
 مگر اي دوستو غلطي ڪڏهن سدا نه ڪجي.
 اڃان به ”مير“ گهڻا ٿيا جهان جا رنگ آهن،
 ڪري اجاڻي ڪا جلدي هي دل فدا نه ڪجي.

غزل

زماني ۾ جنهن سان به مون ڪئي وفائي،
 انهي کان ٿي مون کي ملي ڪج ادائيءَ.
 ڪرڻ ناهي شايد چڱي ڪا چڱائي،
 جو صدمان سهي پئي اسان جي سچائيءَ.
 ٿو هرڪو ئي چاهي نفرت نفاق،
 نه آهي جو چاهي ٿو صلح و صفائيءَ.
 ڪرڻ هرڪو چاهي ٿو پئي جي برائي،
 نه پاڇي ڪري ٿو ڪو ڪنهن جي پلائيءَ.
 اسان "مير" اهڙي زماني ۾ آهيون،
 جتي ڪوڙ ڌوڪا بهي آڪڙ اجائيءَ.

غزل

خلوص و پيار و محبت به هڪ فريب آهي،
 حسن جو چاهه ۽ رغبت به هڪ فريب آهي.
 تمام عمر انهي دشت ۾ گهمي هي ڏٺو،
 حسين جو پيار ۽ حسرت به هڪ فريب آهي.
 هزار بار شبر وصل ٿي نصيب مگر،
 ڏٺوسين هن سان هي نسبت به هڪ فريب آهي.
 دل و دماغ کان هي فيصلو ڪڏهن نه ٿيو،
 ڇا منهنجي هن سان چاهت به هڪ فريب آهي.
 عجيب سوچ دل بدگمان ۾ آئي اي ”مير“،
 ڪ منهنجو عشق ۽ الفت به هڪ فريب آهي.

غزل

هر هر جنهن جي صورت ساري،
 مون ڇڏي هي عمر گذاري.
 پل پل جنهن کي ياد ڪريون ٿا،
 شال ڪڏهن سو ڀرت کي پاري.
 جنهن جي جدائي جان ڪئي ٿي،
 سو نرمال شل مرڪي نهاري.
 درد وڌي ويا دردمندي جا،
 جانب هاڻ اچي ڪو جباري.
 منهنجا ”مير“ هي نيڻ ٽپن ٿا،
 ٺاهه ڪري شل اکڙيون ٺاري.

غزل

حسن سهڻي جو سو ٻم سو آهي،
 جلوو جاني جو ڪو ٻم ڪو آهي.
 هر سمت جيئن ڪٿان نظر پنهنجي،
 دوست اڳيان ۽ روبرو آهي،
 ٿيو حسين ساهم کان به ويجهو آ،
 پوءِ اجائي ٻي جستجو آهي.
 زلف هن جا حسين ڪاري ڪهڙا،
 جسم هن جي ۾ مشڪ پوءِ آهي.
 هن جي ڳالهين ۾ ايندو آهي خمار،
 چڻ ته مٺم آهي صبو آهي.
 ”مير“ هو زندگي جو حاصل آ،
 هو تمنا هو آرزو آهي.

غزل

هڪ وار تم ڏس تون ناز ڪري
 پرين پوءِ اڪيون ڪر پنهنجون هري
 جو هيٺو ڇڏائي هر آ جايو
 سو تو کي ڏسي هڪ وار نري.
 ڇا لوڪ لکيندو دردِ جگر
 سا ڄاه جلي جت باهم هري.
 ڪر معاف مڏايون منهنجون مٺا
 تنهنجي سڪ اندر نٿي منهنجي سري.
 ڇا تون تو مٺا منظور ڪرين
 هي "مير" ٿي ماندو تو لڻ مري.

غزل

هن کي وفا نه آئي مون کي جفا نه آهي،
هو به رهيو اناڙي مون به عمر وڃائي.
ري تهنت مهبت هيئن زندگي آ گذاري.
هن به کي اجائي مون به کڻي اجائي،
هو شوخ بدگمان ۽ مون کي وفا سان رغبت،
هن ڳالهه پئي وڌائي مون ڳالهه پئي گهٽائي.
هي درد جي ڏکيو هو ليڪن عجيب پڻ هو،
هن جي وندر به ٿي وئي منهنجي به ٿي ڀلائي.
منهنجي هجر جي هاڻي ڪهڙي ڪريون حڪايت،
هن کي گهڻي ملي وئي منهنجي نه ٿي رهاڻي.
اي ”مير“ عمر گذري جيڪا سرم ۾ آهي،
پياري سڄي عمر کان سمجهون به ٿا اهائي.

غزل

مون ابتدارِ عشق ۾ ماريو فراق ڪي،
 پنهنجو هو زور بازو ڏيکاريو فراق ڪي.
 محبوب کي مڃائي ورتو پنهنجي وفا سان،
 ان طرح تير قهري اڪاريو فراق ڪي.
 محبوب دل نواز جا دل تي ڪرم هئا،
 اهڙي طرح ورائي ويهاريو فراق ڪي.
 مون عشق جي فتح تي هنيان خوب ٿي نعر،
 ۽ گار ڪند سان ڏاڍو پڪاريو فراق ڪي.
 اي ”مير“ ستو پاڳ ته ڪنهن کي ميار ڏيون،
 مون پنهنجي هٿن ساڻ اٿاريو فراق ڪي.

پل نامون

صفحہ	سٹ	غلط	صحیح
2	8	چنڊ	چين
13	10	ڪجيٻن	عجيٻن
16	11	سما	سا
17	3	ڪو	ٺي
17	3	ٽي	X
22	4	تن واه گنن	واه تن گلن
22	8	گهمي ٿيا	گهمي وٺين ٿيا
27	10	تي آپ	تي آهي آپ
28	5	زلف	زلفون
29	3	هو	هون
32	5	ٻي	X
34	7	جنهن ۾ شهر	جنهن شهر ۾
37	3	مٺا وڃي	مٺا سو وڃي
41	8	هي	X
43	5	ڪاهي	ڪافي
43	6	لپ	لب
44	10	ٽي دعا جي	ٽيو دعا جو

صحيح	خط	ست	مفجور
با رسا هي	بار ساهي	12	46
x	جي	8	48
آ	ا	3	54
واس اڱڻ اچي	واپس اڱڻ اچ	9	54
قراڻي	قيرائي	10	62
نگهه سان تون	نگيم تون	8	74
ٽڪي	ڪٽي	3	76
صنم	ضم	2	80
منهنجي	منهنجا	8	82
ڪهاڻي	ڪهاڻي	4	87
دشمن	دشمنن	10	91
آهي ته	ته آهي	4	98
مشڪ بوه	شڪ جو	10	103
آهي	آهين	5	105
ته	نه	8	105
سادا	سوا	9	105
نا رسا ٿي	نار ساڻي	7	111
ڪهاڻي	ڪهاڻي	14	111
تو	تون	13	118
آٿريو	اٿريون	2	119
ڪيئي	ڪئين	8	121
سم	سم	7	123

صفحہ	ست	غلط	صحیح
123	7	سوگران	سرگران
128	مصراع 3		

دل ۾ جي آئي تنورت ٿي زبان روڪي ڇڏي،
ايترو بي اختيارين ۾ به ٿي اختيار ٿيو.

128 مصراع 4

شعر ۾ به گل ۽ ٻيل جو قصو ڇپري ڇڏيو،
ڪوبه مونسان حرف ڪڍڻ ڪونه ٿي ٻيڪار ٿيو.

129	رنجش	رنجشن
131	2	قيدي
131	8	کي ڀلا
134	5	تون
136	3	سهڻا
137	1	ڪريو
143	5	محبوب
148	3	دوئي مان
148	5	نقش
149	7	ٿار
152	7	تنهائين
161	1	ٻيڇ

صفحہ	ست	غلط	صحیح
161	2	سوچ هي	سوچ ته هي
161	7	فرحت	فرصت
172	3	نظر	نظرن
177	1	نارسائي	نا رسائي
178	12	پل	پل

موهن لال "موهن"

قطعو

آڪٽوبر مياهم سهڻو، سال اوڻيهه سؤ نوي
رت حسين ۾ واھ، ٿيو ديوان ظاهر "مير" جو
جوبه پڙهندو سو خوشي حاصل ڪندوھن مان گهڻي
نيٺ ٿيندو هي شعر دارون سنڌي دلڪير جو

آڪٽوبر = 1990ع

مهرنگار دشت -

آئین پنهانی هن دعا نیم شهر بیان دیوان، میدان
مکمل بیان - میدان آینه ته می دعا اقصا
اسان لاله سپح ثابت شندی =

(غزلان نصیب نه شندی آسان می وادی کده عن
هتی نیایش - سچیل به سمن آرا می آهه
آمین

دعا - علامه آصف
15.11.1990

مهرنگار

پڙهندڙ نسل . پ ن

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ”اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻِڪَ ”لڙهندڙ نسل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻَ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو: انڌي ماءُ جڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪڙهندڙ، پڙهندڙ، چُرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪَندڙ، پاڙي، ڪاڻو، پاڇوڪڙ، ڪاوڙيل ۽ وڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سَگهجي ٿو، پر اسان انهن سڀني وچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪڍي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهڻ ۽ هِڪَ ٻئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻڻَ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نسل (پڻ) ڪا به تنظيم ناهي. اُن جو ڪو به صدر، عهديدار يا پايو وجهندڙ نه آهي. جيڪڏهن ڪو به شخص اهڙي دعويٰ ڪري ٿو ته پڪ ڄاڻو ته اهو ڪوڙو آهي. نه ئي وري پڻ جي نالي ڪي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو ته پڪ ڄاڻو ته اهو به ڪوڙو آهي.

جهڙيءَ طرح وڻن جا پڻ ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نسل وارا پڻ به مختلف آهن ۽ هوندا. اهي ساڳئي ئي وقت اداس ۽ پڙهندڙ، ٻرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وڙهندڙ ۽ پڙهندڙ به ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پڻ ڪا خصوصي ۽ تالي لڳل Exclusive Club نه آهي.

ڪوشش اها هوندي ته پڻ جا سڀ ڪم ڪار سهڪاري ۽ رضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي ته ڪي ڪم اجرتي بنيادن تي به ٿين. اهڙي حالت ۾ پڻ پاڻ هڪٻئي جي مدد ڪرڻ جي اصول هيٺ ڏي وٺ ڪندا ۽ غير تجارتي non-commercial رهندا. پڻن پاران ڪتابن کي ڊجيٽائيز digitize ڪرڻ جي عمل مان ڪو به مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نه ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊجيٽائيز ڪرڻ کان پوءِ اهم مرحلو ورهائڻ distribution جو ٿيندو. اهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو ته ڀلي ڪمائي، رڳو پڻن سان اُن جو ڪو به لاڳاپو نه هوندو.

پڙهندڙ نسل . پڻ The Reading Generation

پَن کي کليل اکرن ۾ صلاح ڏجي ٿي ته هو وس پٽاندڙ وڌ
 کان وڌ ڪتاب خريد ڪري ڪتابن جي ليکڪن، ڇپائيندڙن ۽
 ڇاپيندڙن کي همٿائن. پر ساڳئي وقت علم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ
 کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪنهن به رڪاوٽ کي نه مڃن.
 شيخ اياز علم، ڄاڻ، سمجھ ۽ ڏاهپ کي گيت، بيت، سٺ،
 پُڪار سان تشبيهه ڏيندي انهن سڀني کي بمن، گولين ۽ بارود
 جي مد مقابل بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو ته:
 گيت به ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪرڻ ٿا.

... ..

جئن جئن جاڙ وڌي ٿي جڳ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ ڇڻن ٿا؛
 ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موٽي منجهه ٻهڙ ڇڻن ٿا؛

... ..

ڪالهه هيا جي **سرخ گلن** جيئن، اڄڪلهه **نيلا پيلا** آهن؛
 گيت به ڄڻ گوريلا آهن.....

... ..

هي بيت اٿي، هي بم- گولو،

جيڪي به ڪٽين، جيڪي به ڪٽين!

مون لاءِ ٻنهي ۾ فرق نه آ، هي بيت به بم جو ساٿي آ،
 جنهن رڻ ۾ رات ڪيا راڙا، تنهن هڏ ۽ چم جو ساٿي آ -
 ان حساب سان اڻڄاڻائي کي پاڻ تي اهو سوچي مڙهڻ ته
 ”هاڻي ويڙهه ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نه
 وڃايو“ نادانيءَ جي نشاني آهي.

پَنَ جو پڙهڻ عام ڪتابي ڪيڙن وانگر رڳو نصابي ڪتابن تائين محدود نه هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج ۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڍي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون policies اڻڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَنَ نصابي ڪتابن سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پڙهندڙ نسل جا پَنَ سڀني کي **ڇو، ڇا، ۽ ڪيئن** جهڙن سوالن کي هر بيان تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جواب ڳولڻ کي نه رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اٽل گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان به پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي ان سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون پاڪي پائي چيو ته ”منهنجا پيءُ
 پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پَنَ پَنَ جو پڙلاءُ.“
 - اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)